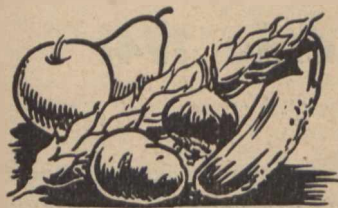

DIE ERNÄHRUNGSWIRTSCHAFT

GOSPODARKA WYŻYWIENIA

Mitteilungsblatt der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im G. G. Hauptgruppe Ernährung und Landwirtschaft
Wiadomości Centralnej Izby dla Ogólnej Gospodarki w G. G. Główny Oddział Wyżywienia i Rolnictwa

Bezugspreis monatlich Zl. 3.10 zuzügl. Trägerlohn bzw. Postzustellgebühren.
Erscheint jeweils zum 5. und 20. eines Mts. Bei höherer Gewalt oder sonstigen
Einwirkungen besetzt für den Verlag keine Verpflichtung für eine Ersatzlieferung.

Prenumerata monatlich zl 3.10 plus opłata za dostawę wzgl. za przesyłkę
pocztową. Ukazują się 5 i 20 każdego miesiąca. W wypadku wyższej siły czy
innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Anzeigenbedingungen: 1 mm hohe und 22 mm breite Zeile 50 gr. Grundschrift
Nonpareille, Textspalte 1 mm Höhe und 94 mm Spaltenbreite Zl. 4.—. Erm.
Grundpreise II. Preislisle Nr. 1. Briefanschr.: Agrarverlag, Krakau, Nürnbergerstr. 5a.

Werunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wys. i 22 szer. 50 gr. Pismo podstawowe Non-
pareille, szpalt tekstowa 1 mm wys. i 94 szer. zl 4.—. Zniżone ceny ogłoszeń
w. Cennika Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Kraków, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a.

Nr. 5

20. 12. 1941

Jahrgang - Rok I

Weihnachten

Boże Narodzenie

Wir feiern Kriegsweihnachten 1941

Obchodzimy wojenne Boże Narodzenie 1941

Von Schriftleiter **Carl Martin**, Krakau

Im Zeichen der nach den Provokationen Roosevelts unvermeidlich gewordenen Kriegsausweitung treten wir im Generalgouvernement wie im Reich in den dritten Kriegswinter ein und schicken uns an, Kriegsweihnachten 1941 zu begehen. Wir wollen in unserer heutigen Betrachtung die Gedanken nicht nach dem Fernen Osten und dem zum Seekriegsschauplatz gewordenen Stillen Ozean schweifen lassen, sondern unsere Blicke auf das uns am nächsten liegende, gerade im Kriege doppelt bedeutsame ernährungswirtschaftliche Gebiet richten. Die beste Wehrmacht und das tüchtigste Volk nützen nichts, wenn der „General Hunger“ ihre Kraft zerbricht. Darum haben sich auch unsere Gegner gerade diesen General und den „General Winter“ zu ihren militärischen Verbündeten machen wollen, in dem sie glaubten, daß Deutschland und mit ihm natürlich auch das Generalgouvernement in dieser Jahreszeit unter außergewöhnlichen Erschwerungen leiden würde, denen es nicht zu begegnen wissen würde. In dieser Annahme haben sich die Engländer allerdings schon in den schweren Wintern 1939 und 1940 geirrt. Daß die Wintermonate in der Landwirtschaft stets Sorge mit sich bringen, daß sich der Bauer mit der Herbstbestellung und der Bergung der Hackfruchtternte vor den auch im milden Wintern unvermeidlich eintretenden Frösten eilen muß, ist keine der Kriegszeit eigene Erscheinung, sondern auch im Frieden der Fall. Der Bauer ist es gewohnt, daß die Witterung oft seinen Arbeitsplan durchkreuzt und er nimmt den Kampf mit der Natur in dem Bewußtsein auf, daß sie letzten Endes seine Arbeit doch segnet.

Fortschritte der Landwirtschaft im G. G.

Wir im Generalgouvernement haben allen Grund, seiner Führung für die großen Leistungen auf dem Gebiete der Ernährungswirtschaft dankbar zu sein, die erst vor kurzen von dem stellv. Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernements, Walter Albert geschildert worden sind. Aus seinen Ausführungen ging hervor, was in den zwei Jahren seit der Errichtung des Generalgouvernements aus einer Landwirtschaft von außerordentlich ungünstiger Struktur der Bodenbesitzverteilung, die in der Zersplitterung der landwirtschaftlichen Nutzfläche der 1,5 Millionen Kleinbetriebe zum Ausdruck kommt, einer Landwirtschaft, die bei ungefähr gleicher Bevölkerungsdichte wie im Reich nur etwa die halbe Produktionskraft wie die deutsche Landwirtschaft besitzt, durch umfassenden und wohl durchdachte Maßnahmen herausgeholt worden ist und welche weiteren Fortschritte zu erwarten sind. Die Grundsätze der nationalsozialistischen Führung, die im Generalgouvernement zum ersten Mal auf ein Gebiet außerhalb des Reiches übertragen wurden, haben sich auch dort auf das beste bewährt. Der „General Winter“ ist weiter nichts als die alljährlich wiederkehrende Jahreszeit, in der sich die Landwirtschaft auf das Frühjahr vorbereitet und der „General Hunger“ verblaßt bei einer geordneten Ernährungswirtschaft, deren Kern darin besteht, daß die landwirtschaftlichen Produkte von der Erzeugung an über die Be- und Verarbeitung bis zur Verteilung unter eine Führung gestellt werden, zu einem wesentlichen Schemen.

Die Ernährungswirtschaft jenseits

Sehen wir uns nun ein wenig um, wie es in den Ländern der demokratisch-kapitalistischen Wirtschaftsordnung und den von ihnen abhängigen Gebieten der Erde mit der Ernährungswirtschaft bestellt ist. Die Erde hat nicht nur,

Pod znakiem nieuniknionego już po prowokacjach Roosevelta rozszerzenia zasięgu wojny, wступujemy zarówno w Generalnym Gubernatorstwie jak i w Rzeszy w trzecią z kolei zimę wojenną i czynimy przygotowania do wojennego Bożego Narodzenia 1941. W niniejszych naszych rozważaniach nie zamierzamy sięgać myślami hen, ku Dalekiemu Wschodowi i ku zamienionemu dziś na widownię wojny Oceanowi Spokojnemu, lecz skierujemy wzrok na obszar najbliższy, nas dziś obchodzący, a podczas wojny — z punktu widzenia gospodarki żywienia — podwójnie doniosły. Najlepsza nawet armia i najdzielniejszy naród nie nie wskórają, jeśli „General Głód“ złamie ich siłę. I dlatego to przeciwnicy Niemiec liczą tak bardzo na tego generała, a poza nim jeszcze i na „General Zimę“ jako na swoich wojennych sprzymierzeńców, mniemając, że obecna pora roku przysporzy Niemcom, a wraz z nimi i Generalnemu Gubernatorstwu, tak nieprzewidywanych trudności, iż nie podobna będzie uporać się z nimi.

Co prawda już w bardzo ciężkich zimach 1939 i 1940 r., Anglicy mocno się zawiedli w tych nadziejach. Że miesiące zimowe — to zawsze okres trosk dla rolnictwa, że chłop przed nadejściem zimy musi śpieszyć się z uprawą jesienną i ze sprzętem okopowym, aby nadażyć przed mrozami, których nie oszczędzi mu i najłagodniejsza zima, — nie są to bynajmniej zjawiska specjalnie wojenne, ale stanowią regułę także i w czasie pokoju. Chłop przywykł już do tego, że zła pogoda pokrzyżuje mu nie raz szyki i zawiedzie jego nadzieje, a przecież staje on do walki z przyrodą zawsze w tym przekonaniu, że w ostatecznym rezultacie ześle ona błogosławieństwo jego mozołom.

Postępy rolnictwa w G. G.

My, mieszkańcy Generalnego Gubernatorstwa, mamy wszelkie powody do wdzięczności dla czynników kierowniczych za ich niestrudzone wysiłki na polu gospodarki i żywienia, które nie dawno temu omówił zastępca Kierownika Wydziału Głównego Żywienia i Rolnictwa w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa, Walter Albert. Z wywodów jego można było nabyć wyobrażenia, co z tego rolnictwa o tak bardzo niekorzystnej strukturze podziału własności ziemi (jak dalece własność ta jest rozdrobniona, wystarczy nadmienić, że łączna powierzchnia użytków rolnych rozbita tu jest na 1,5 miliona drobnych gospodarstw), z rolnictwa, które przy tej samej niemal gęstości zaludnienia, jaką posiada Rzesza, wykazuje wydajność produkcyjną o połowę mniejszą od rolnictwa niemieckiego, udało się w ciągu dwóch lat istnienia Generalnego Gubernatorstwa wyciągnąć, — dzięki rozwinięciu wielostronnych, głęboko przemyślanych wysiłków i jakiego rozwoju można jeszcze nadal oczekiwać.

Więc i „General Zima“ jest niczym więcej, jak zwyczajną, corocznie powracającą porą roku, podczas której rolnicy czynią przygotowania do prac wiosennych, a „General Głód“ okazuje się równie bezsilnym wobec uporządkowanej gospodarki żywienia, której zasadą jest jednolite kierowanie całością plonów rolnictwa, poczynając od momentu produkcji, poprzez obróbkę i przeróbkę, aż do rozdziału.

Gospodarka żywienia po tamtej stronie

Przyjrzyjmy się teraz z kolei, jak też wygląda gospodarka żywienia w krajach demokratyczno-kapitalistycznych ustroju gospodarczego i w tych połaciach naszego globu, które od tych krajów są zależne. Ziemia nasza ma

wie ein großer Dichter sagt, Raum für Alle, sondern auch Nahrung für alle Menschen, wenn sie nur richtig verteilt wird. Diese Verteilung, die außerhalb Deutschlands und seines europäischen Einflußbereiches ohnehin nicht unter dem Gesichtspunkt des Wohles der Völker, sondern nach den kapitalistisch-liberalistischen Grundsätzen internationaler Großspekulant in Chicago, New-York und London erfolgt, ist nun aber durch den von England entfesselten und von Roosevelt erweiterten Krieg auf das empfindlichste gestört. Kanada und Argentinien schwimmen in einem Überfluß von Weizen, letzteres Land in diesem Jahre auch in einem ungeheuren Überfluß von Mais, Brasilien muß schon seit Jahren Millionen und aber Millionen von Kaffeebäumen vernichten, der Kakaoüberfluß der Westafrikanischen Küstenländer kann, obwohl von England aufgekauft, infolge des Schiffsraum-mangels nicht abtransportiert werden, Ägypten erstickt aus dem gleichen Grunde in Baumwolle und leidet an Mangel von Getreide und so weiter.

Die Aussichten der großen überseeischen Getreide- und Baumwollproduktionsländer, ihren Überschuß nach dem Kriege wieder in dem früheren Umfange oder gar in gesteigertem Maße nach Europa, ihrem Hauptabnehmer, abzusetzen, sind ungünstig, weil sich der europäische Kontinent durch den Ausbau seiner Landwirtschaft und die Umstellung auf Kunstfasern immer unabhängiger von den überseeischen Rohstoffen macht. Das gilt insbesondere von Deutschland, obwohl es weit davon entfernt ist, lediglich eine Autarkie um der Autarkie willen zu betreiben, sondern stets bereit sein wird, ausländische Produkte wie zum Beispiel südamerikanischen Kaffee im Rahmen des wirtschaftlich Vertretbaren im Austausch gegen Fertigwaren und industrielle Erzeugnisse zu beziehen.

Verspätete Liebe und verfehlte Politik

Ein Hauptgrundsatz der Führung des Generalgouvernements wird aber immer die Förderung der Landwirtschaft sein. Dieser Förderung durch eine Fülle gesetzgeberischer Maßnahmen verdanken wir es, daß der Hunger niemals mehr Gewalt über uns haben wird. Zu spät hat man in England die „Liebe zum Landstand“ entdeckt und nach einem Wort des britischen Landwirtschaftsministers Hudson die Landwirtschaft als das „Aschenbrödel“ unter den englischen „Erwerbszweigen“ — ein dem „Denken im Geld“ entsprungener Ausdruck — bezeichnet, dem geholfen werden müsse. Diese Erkenntnis kommt reichlich spät. Man kann bekanntlich weder Armeen aus der Erde stampfen, noch ein Kornfeld auf der flachen Hand von heute auf

Die Marktordnung will die Ernährungssicherung für alle!

morgen wachsen lassen. Am verfehltesten aber ist die von dem Großspekulant Roosevelt betriebene Weizenpolitik, die den Weizenüberschußländern auf der im Sommer 1941 in den Vereinigten Staaten von Nordamerika, Kanada, Argentinien und Australien das Bild eines „Weizenpools“ vorgeworfen hat, der nach dem Kriege die Versorgung des hungernden Europa unternehmen könnte, so daß man im Hinblick auf dieses großartige Zukunftsgeschäft inzwischen die Politik der künstlichen Stützung der Weizenpreise unbedingt fortzuführen könne. Das diese Spekulation Roosevelts unbedingt zum Scheitern verurteilt ist, dafür wird in

nie tylko dosyć miejsca dla wszystkich, jak powiedział poeta, ale także i dosyć żywności dla wszystkich ludzi — byleby ją tylko jak należy rozdzielać. Otóż właśnie ten rozdział, który poza Niemcami i ich europejską sferą wpływów, i tak nie dokonywa się nigdzie pod kątem ogólnego dobra narodów, lecz raczej podług kapitalistyczno-liberalistycznych zasad mię-

Uregulowanie cen rynkowych zmierza do zabezpieczenia żywienia dla wszystkich!

dzynarodowych spekulantów w Chicago, Nowym Jorku i Londynie — doznaje obecnie jak najgwałtowniejszych zaburzeń w następstwie tej rozpetanej przez Anglię, a rozszerzonej przez Roosevelta wojny.

Tak np. Kanada i Argentyna opływają w nadmiar pszenicy, a Argentyna w bieżącym roku ponadto w olbrzymi nadmiar kukurydzy. Brazylia zmuszona jest już od szeregu lat niszczyć corocznie miliony i miliony drzew kawowych; nadwyżki kakao, wyprodukowanej w zachodnio-afrykańskich krajach nadbrzeżnych choć zakupionej przez Anglię, nie podobna wywieźć dla braku tonażu okrętowego; Egipt dusi się od nadmiaru bawełny, a cierpi natomiast na brak zboża itd.

Tymczasem widoki krajów zamorskich, posiadających wielką produkcję zboża i bawełny, że będą mogły po wojnie wywozić znów swe nadwyżki do Europy, jako największego swego odbiorcy, w tych samych co dawniej lub nawet w większych jeszcze rozmiarach, przedstawiają się coraz mniej korzystnie, kontynent bowiem europejski, w miarę rozbudowy swego rolnictwa i coraz większego rozpowszechniania się sztucznych tkanin uniezależnia się w coraz to wyższym stopniu od zamorskich surowców. Dotyczy to zwłaszcza Niemiec, które wszakże, dalekie od tego, by uprawiać samowystarczalność dla samowystarczalności, zawsze będą gotowe sprowadzać takie produkty zagraniczne jak np. południowo-amerykańską kawę — oczywiście w usprawiedliwionych gospodarczo rozmiarach — wzamian za towary gotowe i za wyroby przemysłowe.

Spóźniona miłość i chybiona polityka

Naczelną jednak zasadą w Generalnym Gubernatorstwie, pozostanie zawsze popieranie rolnictwa. Temu to popieraniu rolnictwa i dźwiganie go przy pomocy całego szeregu zarządzeń ustawodawczych zawdzięczamy to, że nigdy już więcej głód nie zdołałby władać nad nami. Za późno odkryto w Anglii „miłość dla wsi i jej ludności“, za późno zauważono, że rolnictwo, — jak wyraził się brytyjski minister rolnictwa Hudson — jest „kopciuszkiem“ pomiędzy angielskimi „branżami zarobkowymi“ (określenie wyłącznie właściwe myśleniu kategoriami pieniądza), kopciuszkiem, któremu koniecznie trzeba przyjść z pomocą. Rozpoznanie tej prawdy przychodzi o wiele za późno. Tak jak wielkich armii nie da się zupełnie wyrzesać z dnia na dzień z pod ziemi, tak też i łan zboża nie wyrośnie na gołej dłoni z dziś na jutro.

W całym tego słowa znaczeniu chybioną jest też polityka „pszeniczna“, propagowana przez wielkiego spekulanta, Roosevelta: usiłuje ona kraje posiadające nadwyżkę produkcji pszenicy, t. j. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Kanadę, Argentynę i Australię, oszołomić kuglarskim obrazem światowego rezerwuaru pszenicy, któremu po wojnie przypadnie intratne zadanie zaopatrywania głodującej Europy, — co tymczasem, eskontując już z góry przyszły świetny interes, pozwala kontynuować niepostrzeżenie politykę protegowania cen pszenicy. Oto jednak, aby i tę spekulację Roosevelta doszczętnie udaremnić, postara się już nowa, pod przewodnictwem Niemiec zorganizowana Europa.

dem unter der Führung Deutschlands neu geordneten Europa gesorgt werden.

Wir hören von Hungerrevolten in Ägypten und großen Ernährungsschwierigkeiten in Irak, Iran, Syrien und Palästina, wo England alle Getreidevorräte für die britischen Truppen beschlagnahmt hat, und von ernährungswirtschaftlichen Unstimmigkeiten in vielen anderen Ländern der demokratisch-kapitalistischen Wirtschaftsordnung und empfinden es dem gegenüber dankbar als einen Vorzug, daß wir mit solchen Dingen nichts zu tun haben. Wir wissen, daß wir im Generalgouvernement wie im Reich auch den dritten Kriegswinter ohne Hungerleiden bestehen werden und begehnen in diesem Bewußtsein Kriegswinternächten 1941.

Neue Betriebe in der Ernährungswirtschaft Nowe przedsiębiorstwa w Gospodarce Wyżywienia

Schon mehrfach wurde in grundsätzlichen Darlegungen dieser Zeitschrift darauf hingewiesen, daß im Zeichen der Marktordnung und Kriegswirtschaft nur leistungsfähige Be- und Verarbeitungsbetriebe und Verteilerbetriebe in der Ernährungswirtschaft tätig bleiben konnten. Denn eine zu große Anzahl von Betrieben erschwert die gerade in heutiger Zeit unumgänglich notwendige Kontrolle; sie bringt außerdem die Gefahr mit sich, daß die durch diese Betriebe geschleusten Warenströme im Schleichhandel verschwinden und nicht dem Verbraucher zugeführt werden.

Keine unkontrollierte Veränderung der Betriebsstruktur

Die kriegsbedingte Verknappung der Rohstoffe hat weiterhin zur Folge, daß nur so viele Betriebe vorhanden sein dürfen, als zur Be- und Verarbeitung beziehungsweise Verteilung der vorhandenen Erzeugnisse unbedingt erforderlich ist. Die begrenzte Menge der vorhandenen Rohstoffe auf eine Unzahl von Betrieben zu verteilen, würde auch die Rentabilität der einzelnen Betriebe aufs höchste gefährden. Denn bei dieser Art der Rohstoffverteilung würde auf jeden einzelnen Betrieb nur eine allzukleine Menge entfallen.

Die Schaffung einer den kriegswirtschaftlichen Verhältnissen angepaßten gesunden Wirtschaftsstruktur im Generalgouvernement kann daher nur dadurch erreicht werden, daß jeder Neuzugang eines Betriebes oder jede Veränderung eines Betriebes, die sich auf den Marktlauf auswirkt, der Kontrolle der zuständigen Dienststellen unterliegen muß. Derartige Neuerrichtungen oder wichtige Betriebsänderungen sind daher durch die Verordnung vom 23. April 1940 über den Erwerb von gewerblichen Unternehmen, Betrieben und Anteilsrechten im Generalgouvernement (VBIGG. I S. 171) an eine Genehmigung gebunden.

Es muß hervorgehoben werden, daß die durch die Genehmigungspflicht herbeigeführte Kontrolle der betrieblichen Veränderungen keineswegs nur ein Grundsatz der Kriegswirtschaft ist. Sie ist auch ein elementarer Grundsatz der Marktordnung in Friedenszeiten. Marktübersicht, Marktüberwachung, Schaffung gesunder Wettbewerbsverhältnisse und leistungsfähiger Betriebe sind stets unmöglich, wenn es jedem gestattet ist, ohne Genehmigung der zuständigen Behörden sich in die Warenbe- und -verarbeitung oder Warenverteilung einzuschalten. Im deutschen Reich ist daher auch durch entsprechende Anordnungen der Hauptvereinigungen schon viele Jahre vor Beginn des Krieges dafür Sorge getragen worden, daß Änderungen der Betriebsstruktur auf einzelnen Wirtschaftsgebieten sich nicht unkontrolliert vollziehen und dadurch die Schaffung gesunder Marktverhältnisse stören.

Słyszemy różne wieści o rozruchach głodowych w Egipcie, o poważnych trudnościach żywienia w Iraku, Iranie, Syrii i Palestynie, gdzie Anglia zarekwirowała wszystkie zapasy zboża dla wojsk brytyjskich i niesnaskach na tle gospodarki żywienia, szerzących się w wielu innych krajach demokratyczno-kapitalistycznego systemu gospodarczego — i odczuwamy to jako szczególnie przywilej, że nie mamy z tym wszystkim nic wspólnego. A tymczasem, tu w Generalnym Gubernatorstwie, tak samo jak i w Rzeszy, wiemy i ufamy, że także i tę trzecią zimę wojenną przebedziemy nie zaznawszy głodu i z tą świadomością obchodzić będziemy wojenne Boże Narodzenie 1941 r.

W zasadniczych wywodach zamieszczanych na łamach naszego czasopisma podkreślaliśmy już nieraz, że w ramach reglamentacji rynku i gospodarki wojennej mogą się utrzymać w dziedzinie gospodarki żywienia tylko takie przedsiębiorstwa obrabiające, przerabiające i rozdzielające, które wykazują dostateczną siłę żywotną. Zbyt wielka bowiem ilość przedsiębiorstw z jednej strony utrudnia kontrolę — w dzisiejszych czasach szczególnie i nieodzownie konieczną; z drugiej strony pociąga za sobą to niebezpieczeństwo, iż strumień towarów, przepływający przez nadmiernie rozgałęzioną sieć kanałów może tym łatwiej zniknąć w handlu pokątnym, nie dochodząc do spożycy.

Kontrola zmian w strukturze przedsiębiorstw

Niezależnie od tych względów związana z następstwami wojny ciasnota surowców w sprawie, że łączna ilość czynnych przedsiębiorstw nie powinna przekraczać tych rozmiarów, jakie są nieodzownie konieczne dla dokonania obróbki i przeróbki oraz rozdziału całej rozporządzonej ilości produktów. Gdyby istniejące w ograniczonych tylko rozmiarach zapasy surowców miały być rozdzielane pomiędzy nieograniczoną ilość przedsiębiorstw, rentowność każdego z nich byłaby przez to do najwyższego stopnia zachwiana; przy takim bowiem systemie repartycji ilość surowców, jaka by przypadła na każde poszczególne przedsiębiorstwo, byłaby stanowczo niewystarczająca.

Jeżeli tedy w Generalnym Gubernatorstwie ma wytworzyć się — o ile tylko pozwalają na to warunki gospodarki wojennej — zdrowa struktura gospodarca, to będzie to tylko wtedy możliwe, jeżeli wszelkie przybycie nowego przedsiębiorstwa, a nawet wszelka zmiana przedsiębiorstwa istniejących, która może mieć wpływ na przebieg procesów rynkowych, uzależnione będą od kontroli właściwych władz administracyjnych. Dlatego to, na mocy rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1940 r., o nabywaniu przedsiębiorstw i zakładów przemysłowych oraz praw udziałowych w Generalnym Gubernatorstwie (Dz. Rozp. G. G. I. str. 171), zarówno założenie nowego przedsiębiorstwa, jak i ważniejsze zmiany w przedsiębiorstwach istniejących zostały uzależnione od zezwolenia władz.

Należy tu zaznaczyć, że owa konieczność zasięgnięcia zezwolenia i oparty na niej system kontroli zmian w ilości i strukturze przedsiębiorstw — to bynajmniej nie zasada gospodarki specjalnie wojennej. Jest to zarazem jedna z podstawowych zasad reglamentacji i rynku w czasie pokoju. Utrzymanie w evidencji całości rynku i nadzór nad rynkiem, stworzenie zdrowych form konkurencji oraz żywotnych gospodarczo przedsiębiorstw — wszystko to byłoby niemożliwym, gdyby każdy miał prawo samowolnie, t. j. bez zgody powołanych władz, włączać się jako nowe ogniwo w proces obróbki, przeróbki

Neuerrichtung von Betrieben

Eine Erörterung der Fragen, die mit der erwähnten Genehmigungspflicht für betriebliche Veränderungen zusammenhängen, muß von drei Grundvoraussetzungen ausgehen. Es ist zu klären, welche Vorgänge genehmigungspflichtig sind, unter welchen Voraussetzungen die Genehmigung erteilt werden kann und schließlich, in welchem förmlichen Verfahren die Erteilung der Genehmigung oder ihre Versagung erfolgt.

Genehmigungspflichtig sind alle diejenigen Betriebsveränderungen, welche geeignet sind, erhebliche Beeinflussungen oder Störungen des bisherigen Marktablaufes herbeizuführen. In erster Linie ist hier an die Neuerrichtung von Be- und Verarbeitungsbetrieben und Verteilungsbetrieben zu denken. Was die Neuerrichtung eines Betriebes ist, ist bereits mit dem Worte „Neuerrichtung“ gesagt. Es ist also schlechthin die Neueinrichtung eines Betriebes, der zu den bisherigen in dem betreffenden Wirtschaftssektor bestehenden Betrieben hinzutritt, genehmigungspflichtig. In vielen Fällen erscheint es jedoch zweifelhaft, ob es sich bei einem Vorgang wirklich um eine Neuerrichtung handelt.

Von einer genehmigungspflichtigen Neuerrichtung kann nur dann gesprochen werden, wenn der Vorgang der Neuerrichtung sich nach Inkrafttreten der Ver-

Bestellt für Eure Mitarbeiter den

„Kalendrarz Rolniczy“

im Agrarverlag

Krakau, Nürnbergerstr. (Jul. Lea) 5a

ordnung, durch welche die Genehmigungspflicht eingeführt wurde, abwickelt. War die Neuerrichtung des Betriebes bereits vor Inkrafttreten der Genehmigungspflicht vollendet, so ist eine Genehmigung natürlich nicht mehr erforderlich. Dies kann aber nur dann angenommen werden, wenn der Betrieb bereits vor Inkrafttreten der Genehmigungspflicht seine Tätigkeit voll aufgenommen hat, d. h. er muß bereits auf dem Markte in Erscheinung getreten sein. Nimmt ein Betrieb, dessen technische Einrichtung bereits vor Inkrafttreten der Genehmigungspflicht völlig fertiggestellt wurde, erst nach dem Inkrafttreten seine Tätigkeit auf, so muß die Aufnahme der Tätigkeit als genehmigungspflichtige Neuerrichtung bezeichnet werden. Denn die Neuerrichtung ist, wie schon hervorgehoben, erst dann wirklich vollendet, wenn die Tätigkeit des Betriebes in vollem Umfange aufgenommen wurde. War also die Neuerrichtung nach den vorstehenden Grundsätzen bereits vor Inkrafttreten der Genehmigungspflicht abgeschlossen, so liegt nur die genehmigungsfreie Fortführung eines bestehenden Betriebes vor.

Von der Fortführung des bestehenden Betriebes kann aber nicht gesprochen werden, wenn ein bisheriger Nebenbetrieb (Zwischenlager, Filiale) in einen Hauptbetrieb verwandelt wird oder wenn ein bisher als Agenturgeschäft betriebenes Unternehmen als selbständiges Handelsunternehmen weitergeführt werden soll. Immer dann, wenn der Betrieb gänzlich andere Funktionen übernimmt.

czy rozdziału towarów. Toteż w Rzeszy Niemieckiej już na szereg lat przed wybuchem tej wojny zdołano drogą odpowiednich zarządzeń Związków Naczelnych położyć okres takim przez nikogo niekontrolowanym przemianom struktury przedsiębiorstw w poszczególnych dziedzinach gospodarstwa i powstającym stąd zaburzeniom w rozwoju zdrowych stosunków rynkowych.

Tworzenie nowych przedsiębiorstw

Zagadnienia, pozostające w związku ze wspomnianą wyżej koniecznością uzależnienia wszelkich zmian w strukturze przedsiębiorstw od zezwolenia władz, muszą być rozważane zasadniczo z trzech punktów widzenia. Idzie przede wszystkim o to, które czynniki powinny być uzależnione od zezwolenia, następnie wśród jakich warunków zezwolenie to może być udzielone, a wreszcie jakie formalności postępowania powinny poprzedzać udzielenie zezwolenia wzgl. tegoż odmowę.

Od otrzymania zezwolenia zależne są wszelkie tego rodzaju zmiany w strukturze przedsiębiorstw, które mogą wywrzeć znaczniejszy wpływ lub też stać się przyczyną zaburzeń w normalnym rozwijaniu się procesów rynkowych. W rachubę wchodzi tu w pierwszym rzędzie zakładanie nowych przedsiębiorstw w zakresie obróbki, przeróbki i rozdziału towarów. Co należy rozumieć przez „założenie nowego przedsiębiorstwa“, to już jest powiedziane w wyrazach: „założenie nowego przedsiębiorstwa“. Zatem założenie nowego przedsiębiorstwa, — t. j. takiej placówki gospodarczej, która powiększa ilość istniejących w danej chwili przedsiębiorstw na danym odcinku gospodarczym, — zależna jest bezwarunkowo od otrzymania zezwolenia władzy. Inna rzecz, że w wielu wypadkach mogą powstawać wątpliwości, czy dana czynność stanowi w istocie założenie nowej placówki gospodarczej.

Rozumie się przytem, że tylko takie nowo założone przedsiębiorstwa wymagają zezwolenia władzy, których założenie nastąpiło (lub ma nastąpić) już po wejściu w życie rozporządzenia, którym wprowadzony został obowiązek zasięgnięcia zezwolenia. Jeżeli założenie jakiegos nowego przedsiębiorstwa było już faktem dokonanym przed wejściem w życie przepisów wprowadzających przymus zasięgnięcia zezwolenia, to w takich wypadkach zezwolenie nie jest oczywiście potrzebne. Domniemanie takie atoli zachodzić może tylko o tyle, o ile nowo założone przedsiębiorstwo zdążyło jeszcze przed wprowadzeniem obowiązku zasięgnięcia zezwolenia rozpocząć w całej pełni swą działalność, t. zn. jeżeli zaznaczyło już swą rzeczywistą obecność na rynku. Jeśli natomiast przedsiębiorstwo, choćby techniczne jego urządzenie było już przed wejściem w życie przymusu zasięgnięcia zezwolenia całkowicie wykończone, rozpoczęło swą działalność dopiero po wejściu w życie tego postanowienia, wówczas samo rozpoczęcie owej działalności musi być uważane za powstanie nowego przedsiębiorstwa, a skutkiem tego wymaga również zezwolenia. Założenie bowiem nowego przedsiębiorstwa uważa się, jak już wspomniano, dopiero z tą chwilą za rzeczywiście dokonane, gdy przedsiębiorstwo to rozpoczęło już w całej pełni swą działalność. O ile tedy założenie nowego przedsiębiorstwa było już — w rozumieniu powyższych zasad — całkowicie ukończone przed wprowadzeniem obowiązku zasięgnięcia zezwolenia, wówczas mamy właściwie do czynienia tylko z niezależnym od żadnego zezwolenia kontynuowaniem działalności istniejącego już dawniej przedsiębiorstwa.

Nie można natomiast mówić o kontynuowaniu działalności przedsiębiorstwa już istniejącego tam, gdzie jakiś zakład uboczny (skład przechodni, filia i t. p.) przemienia się na zakład główny, lub gdzie przedsiębiorstwo mając dotychczas charakter np. agencji handlowej, ma być prowadzone dalej w charakterze samodzielnego przedsiębior-

als bisher, muß eine genehmigungspflichtige Neuerrichtung angesehen werden.

Wiederaufnahme stillgelegter Betriebe

Von der Fortführung bestehender Betriebe ist scharf zu scheiden die Wiederaufnahme stillgelegter Betriebe. Wenn ein Be- und Verarbeitungsbetrieb oder ein Handelsunternehmen seine Tätigkeit eingestellt hat, so war der Betrieb als Funktionsträger aus dem Markte ausgeschieden. Seine bisherige Bearbeitungs- oder Verteilungsfunktion war auf andere Betriebe übergegangen. Nimmt dieser Betrieb seine Tätigkeit wieder auf, so muß dies einer genehmigungspflichtigen Neuerrichtung gleichgesetzt werden. Denn der wiederaufgenommene Betrieb tritt zu den bisherigen genau so hinzu, wie im Falle der Neuerrichtung. Es ist daher in der Verordnung vom 23. April 1940 auch die Wiederaufnahme stillgelegter Betriebe genehmigungspflichtig gemacht.

Voraussetzung für die Genehmigungspflicht ist allerdings, daß die Betriebe nicht nur vorübergehend stillgelegt waren. Denn eine vorübergehende Stilllegung bedeutet nicht das gänzliche Ausscheiden des Betriebes aus dem Marktgeschehen, die Wiederaufnahme vorübergehend stillgelegter Betriebe ist daher einer Neuerrichtung nicht gleichgesetzt. Der Begriff der nicht nur vorübergehend stillgelegter Betriebe ist im Reich durch das Marktrecht des Reichsnährstandes entwickelt und von der Rechtsprechung des Oberschiedsgerichts für die landwirtschaftliche Marktregelung in einer großen Anzahl von Entscheidungen eingehend erläutert worden. Bezeichnend für das Vorliegen des nur vorübergehenden Stilliegens ist es, wenn bei der Wiederaufnahme des Betriebes nicht nur dieser selbst noch vorhanden ist, sondern auch noch der ehemalige Betriebsinhaber und wenn weiterhin dieser in die sonstigen wirtschaftlichen Beziehungen des alten Betriebes ohne weiteres wieder eintreten kann. Dazu gehören feste Beziehungen zu den alten Lieferanten, ein bestimmter Kundenkreis und ein noch vorhandener, dem Betrieb anhaftender Ruf, d. h., das Bewußtsein der beteiligten Wirtschaftskreise, daß hier noch ein Betrieb vorhanden ist, der im Wirtschaftsleben

stwa handlowego. W ogólności, wszystkie wypadki, w których jakiś zakład lub placówka gospodarza otrzymuje funkcje istotnie różne od dotychczasowych, należy uważać za założenie nowego przedsiębiorstwa, co oczywiście zależy jest od otrzymania zezwolenia.

Wznowienie przedsiębiorstw nieczynnych

Od kontynuowania działalności przedsiębiorstw istniejących należy wyraźnie odróżnić wznowienie działalności przedsiębiorstw nieczynnych. Jeżeli jakieś przedsiębiorstwo obróbki lub przeróbki, albo przedsiębiorstwo handlowe zaprzestało swej działalności, to tym samym ustały wszelkie funkcje, jakie spełniało ono dotychczas na rynku. Czy współdziałało ono w obróbce czy rozdzielaniu towarów, zadania jego przeszły już w każdym razie na inne przedsiębiorstwo. Jeżeli więc przedsiębiorstwo takie wznowia po jakimś czasie swą działalność, to trzeba to uważać jako akt równoznaczny z założeniem nowego przedsiębiorstwa, wymagający zatem dla swej ważności zezwolenia. Przedsiębiorstwo bowiem wznowiające działalność tak samo powiększa ilość przedsiębiorstw istniejących w danym momencie jak każde przedsiębiorstwo nowo założone. Dlatego też rozporządzeniem z dnia 23 kwietnia 1940 r. wznowienie przedsiębiorstw nieczynnych zostało również wyraźnie uzależnione od otrzymania zezwolenia.

Należy tu wszakże zaznaczyć, że zezwolenia wymaga wznowienie działalności takich tylko przedsiębiorstw, które trwale, a nie tylko przejściowo, przerwały swą działalność. Czasowa bowiem przerwa pracy nie pociąga jeszcze za sobą całkowitego wyeliminowania przedsiębiorstwa z procesu gospodarczego, a tym samym wznowienia działalności przedsiębiorstw tylko czasowo nieczynnych nie można uważać za akt równoznaczny z założeniem nowego przedsiębiorstwa. Definicja trwałej przerwy działalności przedsiębiorstwa rozwinięta została w Rzeszy drogą interpretacji przepisów prawa rynkowego „Reichsnährstandu“ i otrzymała szeroką podstawę w jurysdykcji Wyższego Sądu Rozjemczego dla reglamentacji rynku rolniczego, znajdując wyraz w całym szeregu wyczerpująco umotywowanych orzeczeń. W szczególności domniemanie, że przerwa w ruchu przedsiębiorstwa jest tylko przerwą przejściową uzasadnione jest wtedy, gdy w chwili wznowienia działalności istnieje jeszcze nie tylko samo przedsiębiorstwo, ale i ostatni jego właściciel, a dalej, gdy ten ostatni może wprost i bez trudności wznowić stosunki gospodarcze dawnego przedsiębiorstwa. Do tego zaś potrzebne są stałe stosunki z dawnymi dostawcami, istnienie pewnej grupy klientów i utrzymująca się jeszcze renoma kupiecka danego przedsiębiorstwa, t. zn. świadomość zainteresowanych kół gospodarczych, że przedsiębiorstwo to nadal istnieje i spełnia swe funkcje w życiu gospodarczym. Przejściowy spadek obrotów, choćby nawet do minimum, nie uzasadnia sam przez się domniemania ostatecznego zaniechania działalności.

Może się oczywiście zdarzyć i taki wypadek, że jakieś przedsiębiorstwo wskutek zasadniczej zmiany stosunków gospodarczych, przestaje całkowicie spełniać swą dotychczasową funkcję i, z punktu widzenia swego udziału w procesach rynkowych, wypada w zupełności z obiegu. W takich okolicznościach przedsiębiorstwo, rzecz prosta, musi być uznane za trwale i ostatecznie nieczynne, — z czego zarazem wynika, że subiektywne ustosunkowanie się właściciela nieczynnego przedsiębiorstwa do dalszych jego losów nie ma znaczenia rozstrzygającego. Do ostatecznego zaniechania działalności przedsiębiorstwa w sensie rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1940 r. może więc dojść nawet i wbrew woli jego właściciela, w którym to wypadku na wznowienie działalności przedsiębiorstwa musiałby on uzyskać zezwolenie.

Bücher über alle Gebiete der Ernährungswirtschaft

liefert schnellstens der

AGRARVERLAG Krakau
Nürnbergerstr. (Juliusza Lea) 5a

eine Funktion ausübt. Ein vorübergehendes Absinken des Umsatzes auf ein Mindestmaß kann nicht als eine endgültige Stilllegung angesehen werden.

Es kann allerdings sein, daß durch eine grundlegende Änderung der wirtschaftlichen Verhältnisse der Betrieb seine Funktion völlig verliert und als Träger irgendeiner Marktfunktion restlos ausscheidet. In diesem Falle muß der Betrieb als endgültig stillgelegt angesehen

werden, woraus sich ergibt, daß die subjektive Einstellung des Betriebsinhabers, keine ausschlaggebende Bedeutung besitzt. Auch ohne den Willen des Betriebsinhabers kann es also zu einer endgültigen Stilllegung im Sinne der Verordnung vom 23. April 1940 kommen, so daß eine Wiederaufnahme des Betriebes alsdann genehmigungspflichtig ist.

Erweiterung von Betrieben

Genehmigungspflichtig ist weiterhin die Erweiterung von Unternehmen und Betrieben, sowie von Zweigbetrieben und Filialen. Der einfachste Fall der genehmigungspflichtigen Betriebserweiterung ist die Vergrößerung vorhandener Betriebsräume oder der Einbau neuer Maschinen in den Betrieb. Dadurch wird die Kapazität des Betriebes in einer Weise erweitert, die Markt- und Wettbewerbsverhältnisse weitgehend beeinflussen muß und daher nicht unkontrolliert erfolgen darf. Die Hinzunahme neuer Waren in einem bestehenden Handelsunternehmen ist, wenn es sich um Waren der gleichen Branche handelt, unter Umständen als Betriebserweiterung anzusehen. Nimmt aber ein Handelsunternehmen eine Tätigkeit in einem ihm bisher fremden Handelszweige vor, so liegt keine Betriebserweiterung sondern Neuerrichtung eines Betriebes vor.

Verlegung von Betrieben

Die Verordnung vom 23. April 1940 führt noch die Genehmigungspflicht für die Verlegung von außerhalb des Generalgouvernements bestehenden Unternehmen und Betrieben in das Generalgouvernement ein. Streng genommen ist dies überflüssig, da die Verlegung solcher Betriebe in das Generalgouvernement stets als eine Neuerrichtung angesehen werden muß, so daß sie ohnehin der Genehmigungspflicht nach den Grundsätzen, die für die Neuerrichtung gelten, unterliegt.

Die Verlegung von Betrieben innerhalb des Generalgouvernements kann dann genehmigungspflichtig sein, wenn sie sich im Enderfolg, vom Standpunkt der Marktordnung aus gesehen, als Neuerrichtung darstellt. Zum Beispiel dürfte die Verlegung eines Kleinhandelsgeschäftes an eine andere Straßenseite oder innerhalb eines engeren Stadtbezirkes marktrechtlich bedeutungslos sein, da das Geschäft den gleichen Kundenkreis behält und Marktstörungen im allgemeinen ausgeschlossen bleiben. Wird jedoch das Geschäft in einen entfernteren Stadtteil verlegt und muß es daher in der neuen Lage sich einen neuen Kundenkreis erwerben, so liegt eine genehmigungspflichtige Neuerrichtung vor.

Erwerb von Unternehmen und Betrieben

Genehmigungspflichtig ist weiterhin der Erwerb von Unternehmen und Betrieben, von Anteilsrechten an ihnen, sowie von Warenlagern, die über den Umfang eines üblicher Weise im Einzelhandel unterhaltenen Warenlagers hinausgeht. Nach den Gesichtspunkten der Marktordnung ist nicht nur der Betrieb selbst als Funktionsträger von Bedeutung. Die den Betrieben übertragenen Marktfunktionen können nur von zuverlässigen Betriebsinhabern wahrgenommen werden. Es kann daher dem Staat nicht gleichgültig sein, wer Inhaber eines Betriebes ist oder wer sich als Aktionär oder Anteilseigner oder Gesellschafter an einer Kapital- bzw. Personengesellschaft beteiligt.

Im Marktrecht des Reiches wird dieser genehmigungspflichtige Vorgang als „Inhaberwechsel“ bezeichnet. Auch im Reich besteht für die meisten Zweige der Er-

Rozszerzenie przedsiębiorstwa

Obowiązkowi zasięgnięcia zezwolenia podlega dalej rozszerzenie przedsiębiorstw i zakładów, jak również oddziałów i filij. Najzwyczajniejszy wypadek wymagającego zezwolenia władzy rozszerzenia przedsiębiorstwa zachodzi wtedy, gdy przedsiębiorstwo powiększa swe pomieszczenia lub lokale albo ustawia nowe maszyny. Zmiany powyższego rodzaju zwiększają bowiem zdolność produkcyjną wzgl. pojemność handlową przedsiębiorstwa w sposób wpływający w mniejszym lub większym stopniu na stosunki rynkowe i konkurencyjne, co samo przez się już stwarza konieczność kontroli. Jeżeli jakieś istniejące już przedsiębiorstwo handlowe rozszerza zakres dotychczasowy swej sprzedaży o nowe, nieprowadzone dotąd przez siebie towary, może to być uznane pod pewnymi warunkami za rozszerzenie przedsiębiorstwa, wtedy mianowicie, gdy nowy towar należy do tej samej branży. Gdy jednak istniejące przedsiębiorstwo podejmuje działalność w jakiejś obcej mu dotychczas gałęzi handlu, wówczas nie mamy do czynienia z rozszerzeniem istniejącego, lecz z założeniem nowego przedsiębiorstwa.

Przeniesienie przedsiębiorstwa

W myśl rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1940 r. obowiązek zasięgnięcia zezwolenia dotyczy również wypadków przeniesienia na teren Generalnego Gubernatorstwa przedsiębiorstw lub zakładów położonych poza jego obrębem. Ściśle biorąc, jest to postanowienie zbyteczne, wszelkie bowiem przeniesienia takich przedsiębiorstw do Generalnego Gubernatorstwa musi być i bez tego uważane za założenie nowego przedsiębiorstwa i już z tego względu, w myśl zasad obowiązujących dla nowo otwierających się przedsiębiorstw, zależne jest od zezwolenia władz.

Przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa wewnątrz granic Generalnego Gubernatorstwa może wymagać zezwolenia w takich wypadkach, w których zmiana ta, z punktu widzenia reglamentacji rynku, przedstawia się w swym ostatecznym rezultacie jako założenie nowego przedsiębiorstwa. Przeniesienie np. sklepu detalicznego na przeciwną stronę ulicy lub nawet na inną ulicę w obrębie tej samej dzielnicy miasta jest zdarzeniem z punktu widzenia prawa rynkowego w zasadzie obojętnym, należy bowiem liczyć się z tym, że zmiana ta nie przeszkodzi przedsiębiorstwu w utrzymaniu dotychczasowej klienteli, w każdym zaś razie nie wywrze szkodliwego wpływu na konfigurację stosunków rynkowych. W wypadku natomiast, gdy sklep przenosi swój lokal do jakiejś odleglejszej dzielnicy miasta, gdzie z natury rzeczy będzie sobie musiał zdobyć nową klientelę, zachodziłoby już założenie nowego przedsiębiorstwa, podlegające obowiązkowi zasięgnięcia zezwolenia.

Nabycie przedsiębiorstw i zakładów

Na równi z założeniem, rozszerzeniem i przeniesieniem wymaga również zezwolenia nabywanie przedsiębiorstw i zakładów jak również i udziałów w tychże, a dalej składów towarowych, przekraczających normalne rozmiary magazynów, utrzymywanych zwyczajnie w handlu detalicznym. Z punktu widzenia reglamentacji rynku ważne jest bowiem nie tylko to, jak się przedstawia samo przedsiębiorstwo, spełniające swą funkcję gospodarczą. Funkcje rynkowe, przekazane poszczególnym przedsiębiorstwom, mogą być należycie wypełnione tylko przez odpowiednich i godnych zaufania właścicieli tychże. Dla państwa tedy nie może być rzeczą obojętną, kto jest właścicielem przedsiębiorstwa wzgl. kto przystępuje do spółki rzeczowej czy osobowej w charakterze akcjonariusza, udziałowca lub osobistego wspólnika.

Prawo rynkowe Rzeszy używa dla oznaczenia tego rodzaju podlegających zezwoleniu czynności prawnych nazwy „zmiany właściciela“. Także i w Rzeszy tego

als bisher, muß eine genehmigungspflichtige Neuerrichtung angesehen werden.

Wiederaufnahme stillgelegter Betriebe

Von der Fortführung bestehender Betriebe ist scharf zu scheiden die Wiederaufnahme stillgelegter Betriebe. Wenn ein Be- und Verarbeitungsbetrieb oder ein Handelsunternehmen seine Tätigkeit eingestellt hat, so war der Betrieb als Funktionsträger aus dem Markte ausgeschieden. Seine bisherige Bearbeitungs- oder Verteilungsfunktion war auf andere Betriebe übergegangen. Nimmt dieser Betrieb seine Tätigkeit wieder auf, so muß dies einer genehmigungspflichtigen Neuerrichtung gleichgesetzt werden. Denn der wiederaufgenommene Betrieb tritt zu den bisherigen genau so hinzu, wie im Falle der Neuerrichtung. Es ist daher in der Verordnung vom 23. April 1940 auch die Wiederaufnahme stillgelegter Betriebe genehmigungspflichtig gemacht.

Voraussetzung für die Genehmigungspflicht ist allerdings, daß die Betriebe nicht nur vorübergehend stillgelegt waren. Denn eine vorübergehende Stilllegung bedeutet nicht das gänzliche Ausscheiden des Betriebes aus dem Marktgeschehen, die Wiederaufnahme vorübergehend stillgelegter Betriebe ist daher einer Neuerrichtung nicht gleichgesetzt. Der Begriff der nicht nur vorübergehend stillgelegter Betriebe ist im Reich durch das Marktrecht des Reichsnährstandes entwickelt und von der Rechtsprechung des Oberschiedsgerichts für die landwirtschaftliche Marktregelung in einer großen Anzahl von Entscheidungen eingehend erläutert worden. Bezeichnend für das Vorliegen des nur vorübergehenden Stilliegens ist es, wenn bei der Wiederaufnahme des Betriebes nicht nur dieser selbst noch vorhanden ist, sondern auch noch der ehemalige Betriebsinhaber und wenn weiterhin dieser in die sonstigen wirtschaftlichen Beziehungen des alten Betriebes ohne weiteres wieder eintreten kann. Dazu gehören feste Beziehungen zu den alten Lieferanten, ein bestimmter Kundenkreis und ein noch vorhandener, dem Betrieb anhaftender Ruf, d. h., das Bewußtsein der beteiligten Wirtschaftskreise, daß hier noch ein Betrieb vorhanden ist, der im Wirtschaftsleben

stwa handlowego. W ogólności, wszystkie wypadki, w których jakiś zakład lub placówka gospodarza otrzymuje funkcje istotnie różne od dotychczasowych, należy uważać za założenie nowego przedsiębiorstwa, co oczywiście zależne jest od otrzymania zezwolenia.

Wznowienie przedsiębiorstw nieczynnych

Od kontynuowania działalności przedsiębiorstw istniejących należy wyraźnie odróżnić wznowienie działalności przedsiębiorstw nieczynnych. Jeżeli jakieś przedsiębiorstwo obróbki lub przeróbki, albo przedsiębiorstwo handlowe zaprzestało swej działalności, to tym samym ustały wszelkie funkcje, jakie spełniało ono dotychczas na rynku. Czy współdziałało ono w obróbce czy rozdzielaniu towarów, zadania jego przeszły już w każdym razie na inne przedsiębiorstwo. Jeżeli więc przedsiębiorstwo takie wznowia po jakimś czasie swą działalność, to trzeba to uważać jako akt równoznaczny z założeniem nowego przedsiębiorstwa, wymagający zatem dla swej ważności zezwolenia. Przedsiębiorstwo bowiem wznowiające działalność tak samo powiększa ilość przedsiębiorstw istniejących w danym momencie jak każde przedsiębiorstwo nowo założone. Dlatego też rozporządzeniem z dnia 23 kwietnia 1940 r. wznowienie przedsiębiorstw nieczynnych zostało również wyraźnie uzależnione od otrzymania zezwolenia.

Należy tu wszakże zaznaczyć, że zezwolenia wymaga wznowienie działalności takich tylko przedsiębiorstw, które trwale, a nie tylko przejściowo, przerwały swą działalność. Czasowa bowiem przerwa nie pociąga jeszcze za sobą całkowitego wyeliminowania przedsiębiorstwa z procesu gospodarczego, a tym samym wznowienia działalności przedsiębiorstw tylko czasowo nieczynnych nie można uważać za akt równoznaczny z założeniem nowego przedsiębiorstwa. Definicja trwałej przerwy działalności przedsiębiorstwa rozwinięta została w Rzeszy drogą interpretacji przepisów prawa rynkowego „Reichsnährstand'u“ i otrzymała szeroką podstawę w jurysdykcji Wyższego Sądu Rozjemczego dla reglamentacji rynku rolniczego, znajdując wyraz w całym szeregu wyczerpująco umotywowanych orzeczeń. W szczególności domniemanie, że przerwa w ruchu przedsiębiorstwa jest tylko przerwą przejściową uzasadnione jest wtedy, gdy w chwili wznowienia działalności istnieje jeszcze nie tylko samo przedsiębiorstwo, ale i ostatni jego właściciel, a dalej, gdy ten ostatni może wprost i bez trudności wznowić stosunki gospodarcze dawnego przedsiębiorstwa. Do tego zaś potrzebne są stale stosunki z dawnymi dostawcami, istnienie pewnej grupy klientów i utrzymująca się jeszcze renoma kupiecka danego przedsiębiorstwa, t. zn. świadomość zainteresowanych kół gospodarczych, że przedsiębiorstwo to nadal istnieje i spełnia swe funkcje w życiu gospodarczym. Przejściowy spadek obrotów, choćby nawet do minimum, nie uzasadnia sam przez się domniemania ostatecznego zaniechania działalności.

Może się oczywiście zdarzyć i taki wypadek, że jakieś przedsiębiorstwo wskutek zasadniczej zmiany stosunków gospodarczych, przestaje całkowicie spełniać swą dotychczasową funkcję i, z punktu widzenia swego udziału w procesach rynkowych, wypada w zupełności z obiegu. W takich okolicznościach przedsiębiorstwo, rzecz prosta, musi być uznane za trwale i ostatecznie nieczynne, — z czego zarazem wynika, że subiektywne ustosunkowanie się właściciela nieczynnego przedsiębiorstwa do dalszych jego losów nie ma znaczenia rozstrzygającego. Do ostatecznego zaniechania działalności przedsiębiorstwa w sensie rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1940 r. może więc dojść nawet i wbrew woli jego właściciela, w którym to wypadku na wznowienie działalności przedsiębiorstwa musiałby on uzyskać zezwolenie.

Bücher über alle Gebiete der Ernährungswirtschaft

liefert schnellstens der

AGRARVERLAG Krakau
Nürnbergstr. (Juliusza Lea) 5a

eine Funktion ausübt. Ein vorübergehendes Absinken des Umsatzes auf ein Mindestmaß kann nicht als eine endgültige Stilllegung angesehen werden.

Es kann allerdings sein, daß durch eine grundlegende Änderung der wirtschaftlichen Verhältnisse der Betrieb seine Funktion völlig verliert und als Träger irgendeiner Marktfunktion restlos ausscheidet. In diesem Falle muß der Betrieb als endgültig stillgelegt angesehen

werden, woraus sich ergibt, daß die subjektive Einstellung des Betriebsinhabers, keine ausschlaggebende Bedeutung besitzt. Auch ohne den Willen des Betriebsinhabers kann es also zu einer endgültigen Stilllegung im Sinne der Verordnung vom 23. April 1940 kommen, so daß eine Wiederaufnahme des Betriebes alsdann genehmigungspflichtig ist.

Erweiterung von Betrieben

Genehmigungspflichtig ist weiterhin die Erweiterung von Unternehmen und Betrieben, sowie von Zweigbetrieben und Filialen. Der einfachste Fall der genehmigungspflichtigen Betriebserweiterung ist die Vergrößerung vorhandener Betriebsräume oder der Einbau neuer Maschinen in den Betrieb. Dadurch wird die Kapazität des Betriebes in einer Weise erweitert, die Markt- und Wettbewerbsverhältnisse weitgehend beeinflussen muß und daher nicht unkontrolliert erfolgen darf. Die Hinzunahme neuer Waren in einem bestehenden Handelsunternehmen ist, wenn es sich um Waren der gleichen Branche handelt, unter Umständen als Betriebserweiterung anzusehen. Nimmt aber ein Handelsunternehmen eine Tätigkeit in einem ihm bisher fremden Handelszweige vor, so liegt keine Betriebserweiterung sondern Neuerrichtung eines Betriebes vor.

Verlegung von Betrieben

Die Verordnung vom 23. April 1940 führt noch die Genehmigungspflicht für die Verlegung von außerhalb des Generalgouvernements bestehenden Unternehmen und Betrieben in das Generalgouvernement ein. Streng genommen ist dies überflüssig, da die Verlegung solcher Betriebe in das Generalgouvernement stets als eine Neuerrichtung angesehen werden muß, so daß sie ohnehin der Genehmigungspflicht nach den Grundsätzen, die für die Neuerrichtung gelten, unterliegt.

Die Verlegung von Betrieben innerhalb des Generalgouvernements kann dann genehmigungspflichtig sein, wenn sie sich im Enderfolg, vom Standpunkt der Marktordnung aus gesehen, als Neuerrichtung darstellt. Zum Beispiel dürfte die Verlegung eines Kleinhandelsgeschäftes an eine andere Straßenseite oder innerhalb eines engeren Stadtbezirkes marktrechtlich bedeutungslos sein, da das Geschäft den gleichen Kundenkreis behält und Marktstörungen im allgemeinen ausgeschlossen bleiben. Wird jedoch das Geschäft in einen entfernter gelegenen Stadtteil verlegt und muß es daher in der neuen Lage sich einen neuen Kundenkreis erwerben, so liegt eine genehmigungspflichtige Neuerrichtung vor.

Erwerb von Unternehmen und Betrieben

Genehmigungspflichtig ist weiterhin der Erwerb von Unternehmen und Betrieben, von Anteilsrechten an ihnen, sowie von Warenlagern, die über den Umfang eines üblicher Weise im Einzelhandel unterhaltenen Warenlagers hinausgeht. Nach den Gesichtspunkten der Marktordnung ist nicht nur der Betrieb selbst als Funktions-träger von Bedeutung. Die den Betrieben übertragenen Marktfunktionen können nur von zuverlässigen Betriebsinhabern wahrgenommen werden. Es kann daher dem Staat nicht gleichgültig sein, wer Inhaber eines Betriebes ist oder wer sich als Aktionär oder Anteilseigner oder Gesellschafter an einer Kapital- bzw. Personalgesellschaft beteiligt.

Im Marktrecht des Reiches wird dieser genehmigungspflichtige Vorgang als „Inhaberwechsel“ bezeichnet. Auch im Reich besteht für die meisten Zweige der Er-

Rozszerzenie przedsiębiorstwa

Obowiązkowi zasięgnięcia zezwolenia podlega dalej rozszerzenie przedsiębiorstw i zakładów, jak również oddziałów i filij. Najzwyczajniejszy wypadek wymagającego zezwolenia władzy rozszerzenia przedsiębiorstwa zachodzi wtedy, gdy przedsiębiorstwo powiększa swe pomieszczenia lub lokale albo ustawia nowe maszyny. Zmiany powyższego rodzaju zwiększają bowiem zdolność produkcyjną wzgl. pojemność handlową przedsiębiorstwa w sposób wpływający w mniejszym lub większym stopniu na stosunki rynkowe i konkurencyjne, co samo przez się już stwarza konieczność kontroli. Jeżeli jakieś istniejące już przedsiębiorstwo handlowe rozszerza zakres dotychczasowy swej sprzedaży o nowe, nieprowadzone dotąd przez siebie towary, może to być uznane pod pewnymi warunkami za rozszerzenie przedsiębiorstwa, wtedy mianowicie, gdy nowy towar należy do tej samej branży. Gdy jednak istniejące przedsiębiorstwo podejmuje działalność w jakiejś obcej mu dotychczas gałęzi handlu, wówczas nie mamy do czynienia z rozszerzeniem istniejącego, lecz z założeniem nowego przedsiębiorstwa.

Przeniesienie przedsiębiorstwa

W myśl rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1940 r. obowiązek zasięgnięcia zezwolenia dotyczy również wypadków przeniesienia na teren Generalnego Gubernatorstwa przedsiębiorstw lub zakładów położonych poza jego obrębem. Ściśle biorąc, jest to postanowienie zbyteczne, wszelkie bowiem przeniesienia takich przedsiębiorstw do Generalnego Gubernatorstwa musi być i bez tego uważane za założenie nowego przedsiębiorstwa i już z tego względu, w myśl zasad obowiązujących dla nowo otwierających się przedsiębiorstw, zależne jest od zezwolenia władz.

Przeniesienie siedziby przedsiębiorstwa wewnątrz granic Generalnego Gubernatorstwa może wymagać zezwolenia w takich wypadkach, w których zmiana ta, z punktu widzenia reglamentacji rynku, przedstawia się w swym ostatecznym rezultacie jako założenie nowego przedsiębiorstwa. Przeniesienie np. sklepu detalicznego na przeciwną stronę ulicy lub nawet na inną ulicę w obrębie tej samej dzielnicy miasta jest zdarzeniem z punktu widzenia prawa rynkowego w zasadzie obojętnym, należy bowiem liczyć się z tym, że zmiana ta nie przeszkodzi przedsiębiorstwu w utrzymaniu dotychczasowej klienteli, w każdym zaś razie nie wyrze szkodliwego wpływu na konfigurację stosunków rynkowych. W wypadku natomiast, gdy sklep przenosi swój lokal do jakiejś odleglejszej dzielnicy miasta, gdzie z natury rzeczy będzie sobie musiał zdobyć nową klientelę, zachodziłoby już założenie nowego przedsiębiorstwa, podlegające obowiązkowi zasięgnięcia zezwolenia.

Nabycie przedsiębiorstw i zakładów

Na równi z założeniem, rozszerzeniem i przeniesieniem wymaga również zezwolenia nabycie przedsiębiorstw i zakładów jak również i udziałów w tychże, a dalej składów towarowych, przekraczających normalne rozmiary magazynów, utrzymywanych zwyczajnie w handlu detalicznym. Z punktu widzenia reglamentacji rynku ważne jest bowiem nie tylko to, jak się przedstawia samo przedsiębiorstwo, spełniające swą funkcję gospodarczą. Funkcje rynkowe, przekazane poszczególnym przedsiębiorstwom, mogą być należycie wypełnione tylko przez odpowiednich i godnych zaufania właścicieli tychże. Dla państwa tedy nie może być rzeczą obojętną, kto jest właścicielem przedsiębiorstwa wzgl. kto przystępuje do spółki rzeczowej czy osobowej w charakterze akcjonariusza, udziałowca lub osobistego wspólnika.

Prawo rynkowe Rzeszy używa dla oznaczenia tego rodzaju podlegających zezwoleniu czynności prawnych nazwy „zmiany właściciela“. Także i w Rzeszy tego

nahrungswirtschaft eine Genehmigungspflicht für diesen Inhaberwechsel.

*

Im Vorstehenden konnte nur eine kurze Darstellung der genehmigungspflichtigen Tatbestände und ihrer Abgrenzung gegeben werden. In der Praxis ergeben sich jedoch bei der Behandlung der genehmigungspflichtigen Tatbestände eine Fülle von zum Teil schwierigen Rechtsfragen sachlicher und formeller Art, deren richtige Lösung nicht nur formell rechtliche Kenntnisse, sondern einen genauen Überblick über Ziel und Zweck der Marktordnung voraussetzt. Es konnte im vorstehenden Beitrag nur die erste der eingangs genannten Grundvoraussetzungen behandelt werden; die noch ausstehenden Fragen, nämlich unter welchen sachlichen Voraussetzungen die Genehmigung erteilt oder versagt wird und schließlich wie sich dieses Genehmigungsverfahren förmlich abwickelt, sollen in besonderen Beiträgen behandelt werden.

Curt Bette

Besuch in einer Geflügelmästerei Wizyta w tuczarni drobiu

Wohl schon bei manchen ist die Frage aufgetaucht, wo in den Herbstmonaten das Mastgeflügel eigentlich herkommt. Nur wenige haben eine Ahnung von der Mühe, Arbeit und dem großen Risiko, die aufgewandt werden müssen, ehe so ein knuspriger, brauner Braten auf dem Tisch steht.

Allgemein bekannt ist ja, daß aus dem früheren Polen Geflügel ausgeführt wurde. Hierbei handelt es sich aber fast ausnahmslos um mageres, ungemästetes Geflügel, welches erst in den deutschen Mästereien gemästet wurde. Dementsprechend waren auch im Generalgouvernement so gut wie gar keine Geflügelmästereien vorhanden, abgesehen von einigen kleinen jüdischen Betrieben, die aber bei der bekannten Profitsucht der Juden mehr als primitiv eingerichtet waren. Die Betriebe waren derart schmutzig, daß einem bei der Besichtigung so einer Mästerei der Appetit auf Geflügel für alle Zeiten vergehen konnte. Diese Betriebe wurden zuerst stillgelegt und da trotzdem immer wieder versucht wurde, hier heimlich noch seine Geschäftchen zu machen, später abgerissen. Es wurden dann in jedem Distrikt neue Betriebe eingerichtet. Die Schwierigkeiten, die sich bei dem Aufbau ergaben, wurden mit Tatkraft überwunden und man kann heute sehen, daß wir im Generalgouvernement Geflügelmästereien haben, die jeder Zeit als Muster betrachtet werden können.

Wie sieht nun eigentlich so eine Geflügelmästerei aus? Die Wenigsten können sich wohl hiervon ein Bild machen. Zu einer Geflügelmästerei gehört ein größeres Gelände, außerdem — wie ja bekannt ist, kann eine Gans niemals ihren Schnabel halten — liegen die Mästereien niemals im Zentrum einer Großstadt oder an Straßen mit lebhaftem Verkehr, sondern immer abseits in einem stillen, ruhigen Winkel. Alles Geflügel ist für Störungen irgend welcher Art sehr empfindlich. Die Tiere werden dann sofort aufgeregt. Hierdurch wird die Mast ungünstig beeinflußt. Kommt man in die Nähe einer Geflügelmästerei, so wird man schon von weitem durch das Geschrei der Gänse auf diese aufmerksam gemacht.

Beim Betreten so eines solchen Betriebes bleibt man unwillkürlich überrascht stehen, wenn man Flächen von mehreren 1000 qm mit Gänseställen sehen sieht. Da Gänse sich am besten im Freien mästen, werden sie in Ställen von 9—12 qm Größe untergebracht. Die Wände dieser Ställe bestehen aus ungefähr 1 m hohen Latten und fassen ca. 30—50 Gänse. Zwischen den einzelnen Latten ist so viel Zwischenraum, daß die Gänse mit Kopf und Hals hindurchkönnen, um an das Futter und Wasser, welches stets vor

rodzaju zmiana właściciela w większości działów gospodarki żywienia wymaga zezwolenia władz.

*

Ramy niniejszych uwag pozwoliły jedynie na pobieżne naszkicowanie poszczególnych czynności, których ważność zależna jest od otrzymania zezwolenia, oraz na ich wzaajemne odgraniczenie od siebie. W praktyce jednak rozpatrywanie poszczególnych czynności wymagających zezwolenia nastęrcza mnóstwo, nieraz zgola nie łatwych z ag a d n i e ć p r a w n y c h natury rzeczowej i formalnej, których trafne rozwiązanie wymaga nie tylko formalnej znajomości prawa, ale nadto jeszcze dokładnego zorientowania w zasadniczych postulatach reglamentacji rynku. W niniejszych wywodach uwzględniono na razie tylko pierwszy z wymienionych na wstępie zasadniczych punktów widzenia; dalsze zagadnienia, a mianowicie pytania, wśród jakich okoliczności faktycznych można udzielić zezwolenia, a kiedy należy go odmówić, oraz jaki jest przebieg formalnego postępowania poprzedzającego wydanie odnośnej decyzji, omówione będą w oddzielnych artykułach.

Niejeden już zapewne zastanawiał się nad tym, skąd właściwie bierze się z nadejściem jesieni drób tuczony. Ale mało kto domyśla się, ile potrzeba trudu, czasu i wielkiego ryzyka, zanim półmisek z chrupiącym, rumianym pieczywym zjawi się na stole.

Wszystkim dobrze wiadomo, że b. Polska wywoziła znaczne ilości drobiu. Był to jednak prawie bez wyjątku drób chudy, nietuczony, który dopiero w niemieckich tuczarniach poddawany był tuczeniu. Nic dziwnego też, że Generalne Gubernatorstwo nie posiadało niemal wcale tuczarni drobiu, nie licząc kilku małych przedsiębiorstw żydowskich, które jednak, odpowiednio do znanej chciwości żydów, urządzone były w sposób więcej niż prymitywny. Były to przedsiębiorstwa do tego stopnia brudne, że po obejrzeniu takiej tuczarni można było raz na zawsze stracić apetyt na drób. Zakłady te zostały zrazu zamknięte, a później kiedy okazało się, że właściciele próbowali wbrew temu dalej tajnie uprawiać interes, całkowicie zlikwidowane. W ich miejsce otwarte zostały w każdym Okręgu nowe przedsiębiorstwa tuczarniane. Trudności organizacyjne, na jakie przy tym natrafiono, zostały z całą energią przezwyciężone i dziś można to bez przesady powiedzieć, że Generalne Gubernatorstwo posiada obecnie tuczarnie drobiu, które mogą być każdego czasu i wszędzie podawane na wzór.

Jak właściwie wygląda taka tuczarnia drobiu?

Z pewnością mało kto posiada o tym jakieś wyobrażenie. Tuczarnia drobiu musi przede wszystkim posiadać jakiś większy teren do dyspozycji — a poza tym tuczarni nie zakłada się nigdy w śródmieściach większych miast, ani przy ulicach odznaczających się żywym ruchem, lecz przeciwnie, w miejscach ustronnych, cichych i spokojnych. Wszelki drób jest bowiem bardzo wrażliwy na zaburzenia i hałas jakiegokolwiek rodzaju. Wpływa to bowiem na ptaki niepokojąco, co jest w okresie tuczenia wysoce niepożądane.

Kiedy zbliżamy się do tuczarni drobiu, uderza nas już z daleka głośnie gęganie gęsi. Zdziwienie ogarnia nas atoli dopiero, gdy znalazłszy się wewnątrz tuczarni, zobaczymy przestrzeń mierzącą wiele tysięcy metrów kwadratowych, pokrytą „kurnikami“ pełnymi gęsi. Gęsi tuczą się najlepiej na swobodzie, dlatego trzyma się je w kurnikach o powierzchni 9—12 m². Ściany takiego kurnika zbudowane są z listew wysokości 1 m; kurniki takie mieszczą po 30—50 sztuk gęsi. Pomiędzy listwami

den Ställen steht, bequem heranzukommen. Die Ställe sind in langen Reihen aufgestellt, dazwischen liegen breite Wege zur Fütterung und Bedienung.

Enten werden in eben solchen Ställen untergebracht nur mit dem Unterschied, daß diese Ställe bedacht sind. Die Mast der Hühner erfolgt in großen geschlossenen Hallen, in denen die sogenannten Mastbatterien untergebracht sind.

In der Kühlhalle einer Geflügelmästerei
W lodowni tuczarni drobiu

Die Mastbatterien werden in 4—5 Etagen übereinander aufgestellt und sind so eingerichtet, daß jede ungefähr 12—15 Hühner faßt. Der Boden besteht aus einem Lattenrost. Dadurch sitzen die Tiere immer trocken und sauber, weil die Ausscheidung durch das Lattenrost auf das darunter liegende Kotbrett fällt. Hierdurch ist eine ständige Sauberhaltung der Batterien möglich, ohne die Tiere selbst zu beunruhigen. Der Futtertrog befindet sich auch hier außerhalb des Käfigs um ein Verschmutzen und Verstreuen des Futters zu verhüten. Ist das Geflügel von den zugelassenen Aufkäufern und Sammelstellen beim Bauern erfaßt, wird es mit hierzu von der Bahn zur Verfügung gestellten Spezialwagen oder Autos zur Mästerei gebracht und in die vorher beschriebenen Ställe und Mastbatterien nach sorgfältiger Überprüfung auf kranke oder seuchenverdächtige Tiere untergebracht.

Bei der Mast werden in keinem Falle irgend welche Gewaltmaßnahmen angewandt, um das Geflügel schnell fett zu bekommen. Jedes Tier bekommt nur soviel Futter, als es freiwillig aufnimmt. Daher ist auch die Zusammensetzung des Mastfutters, welches je nach der Tierart verschieden sein muß, ein sehr wichtiger Faktor für das Ergebnis der Mastung. Nach Beendigung der Mastperiode, über deren Zeitpunkt jeder Mäster durch seine langjährige Erfahrung genau unterrichtet ist, werden die Tiere geschlachtet. Hierzu besitzt jede Geflügelmästerei ein sogenanntes Schlachthaus, welches in verschiedene Räume eingeteilt ist. In dem 1. Raum wird für gewöhnlich geschlachtet und vorgerupft. Unter Vorrupfen versteht man die Entfernung des größten Teils der großen Federn. Dann kommen die Tiere in den sogenannten Rupfraum. In den größeren Betrieben sitzen hier 100 und mehr Frauen, die das Geflügel sauber rupfen. Danach kommt das Geflügel in den Dressierraum. Hier werden, soweit es nötig ist, die Füße gesäubert und das geronnene Blut an der Schnittwunde entfernt, außerdem werden die Tiere in eine für den Verkauf vorteilhafte Form gebracht, z. B. die Flügel verachtränkt, daß sie nicht so abstehen

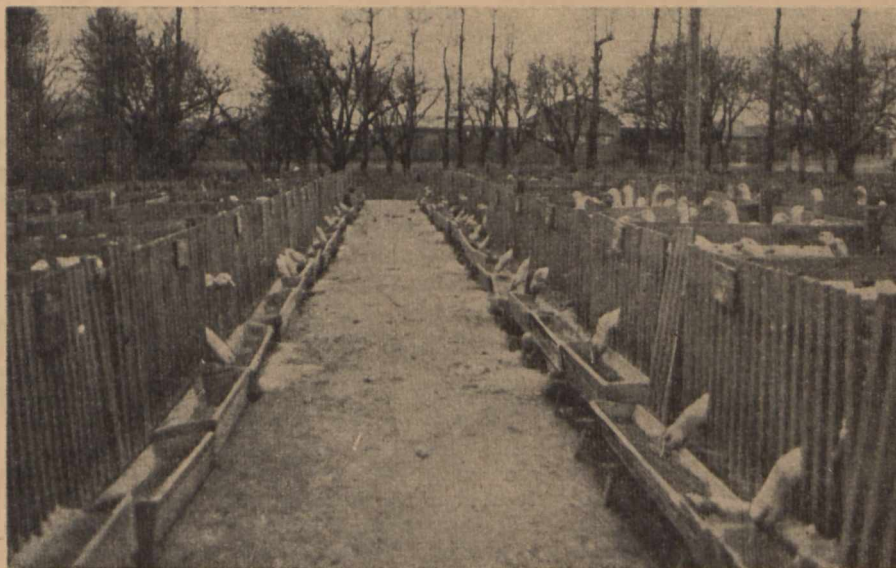
jest tyle wolnego miejsca, że gęsi wysuwając głowę i szyję, mogą sięgać wygodnie po żywność i wodę, która zawsze stoi przed kurnikiem. Kurniki ustawione są w długich, równoległych rzędach, pomiędzy którymi pozostawione są szerokie przejścia, umożliwiające karmienie i obsługę.

Kaczki trzymane są w takich samych kurniakach, z tą różnicą tylko, że kurniki pokryte są dachem. Tucznie kur odbywa się w dużych, zamkniętych halach w których umieszczone są t. zw. baterie tuczne. Baterie tuczne ustawione są jedna po drugiej w 4—5 piętrach i tak są urządzone, że każda z nich mieści około 12—15 kur. Podłogę każdego kojca stanowi krata z listew drewnianych, dzięki czemu kury siedzą zawsze na podłożu suchym i czystym, nieczystości bowiem spadają poprzez otwory w kratce na znajdującą się poniżej deskę. Urządzenie to umożliwia stałe utrzymywanie baterii w czystości bez niepotrzebnego niepokojenia zwierząt. Żłób z pożywieniem umieszczony jest i tu na zewnątrz kojca, co zapobiega rozsypany i zanieczyszczeniu pokarmu.

Wszelki drób, ujęty u chłopca przez upoważnionych do wykupu handlarzy i przez stacje zbiorcze, przewożony jest specjalnymi wagonami kolejowymi lub samochodami do tuczarni, gdzie znajduje niezwłocznie umieszczenie w opisanych powyżej kurniakach i bateriach tucznych, nie wcześniej jednak niż dopiero po starannym zbadaniu i wyłączeniu sztuk chorych lub podejrzanych o zakaźną chorobę. Podczas tuczu nie stosuje się nigdy jakichkolwiek środków przymusu, by sztucznie przyspieszyć utuczenie. Każda sztuka drobiu otrzymuje tylko tyle pokarmu, ile go dobrowolnie spożyje. Dlatego też skład pokarmów tuczających — który dla każdego rodzaju drobiu musi być inny — jest nadzwyczaj ważnym czynnikiem dla wyniku tuczania.

Po ukończeniu okresu tuczania, którego trwanie ocenia każdy hodowca drobiu tucznego z wprawą opartą na wieloletnim doświadczeniu, sztuki utuczone zarzynają się. Na ten cel istnieje w każdej tuczarni drobiu specjalna rzeźnia, składająca się z szeregu różnych pomieszczeń. W pierwszej ubikacji odbywa się zazwyczaj zarzynanie i wstępne oskubanie, t. j. usunięcie większej części dużych piór. Po tej czynności dostaje się drób dopiero do właściwej skubarni. W większych tuczarniach siedzi tu po 100 i więcej kobiet, które oskubują drób do czysta.

Stąd dostają się oskubane już sztuki drobiu do wykończarni. Tu oczyszcza się, jeśli zachodzi potrzeba, nóżki i zmywa krew pozostałą przy ranie, poza tym doprowadza się zwierzęta do formy odpowiadającej technicznym wymogom sprzedaży, np. układa się odpowiednio

Eine zweckmäßige Fütterungsanlage erleichtert die Mast
Celowe karmniki ułatwiają tucz

und die Füße auf Rücken gelegt, daß die Tiere gut und bequem verpackt werden können. Hier bleibt dann das Geflügel so lange liegen, bis es richtig ausgekühlt ist; dann erfolgt die Sortierung, das Abwiegen und wenn Versand stattfindet, das Verpacken in Kisten. In der wärmeren Jahreszeit wird das Geflügel vor dem Versand noch mindestens 24 Stunden in einem Kühlraum untergestellt. Man hat dann die Gewähr, daß es bei dem Transport keinen Schaden leidet und frisch und appetitlich an den Verbraucher kommt.

Paul Westphal.

skrzydła, aby nie odstawały od tułowia i zakłada nogi na grzbiet, aby ułatwić pakowanie. W pomieszczeniu tym pozostają gotowe już sztuki drobiu tak długo dopóki zupełnie nie ostygną; po czym dopiero następuje sortowanie i ważenie, a jeśli przewidziana jest także wysyłka, opakowanie w skrzynkach. W ciepłej porze roku pozostawia się drób na 24 godziny przed wysyłką w chłodni. Zyskuje się przez to pewność, że nie ucierpi ono podczas transportu i dostanie się do rąk spożywcy w świeżym i apetycznym stanie.

Französische Landwirtschaft im neuen Europa Francuskie rolnictwo w nowej Europie

In der Ernährungswirtschaft des neuen Europas, dessen Umriss sich immer deutlicher abzuzeichnen beginnen, erscheint auch Frankreich berufen, eine nicht unwesentliche Rolle zu spielen. Ein fruchtbarer Boden, ein günstiges Klima und ein fleißiger, anspruchsloser Bauernstand bieten die Voraussetzungen für die Entwicklung einer blühenden Landwirtschaft. Wenn von einer solchen in Frankreich in den letzten Jahrzehnten vor dem Kriege nur im bedingten Maße gesprochen werden konnte, so trugen die unzulängliche Agrarpolitik der häufig wechselnden Regierungen der Republik, eine Gesetzgebung, die nicht geeignet war, dem mangelnden Kinderreichtum des Landes zu steuern und die zur Verödung der Dörfer führende Neigung des Franzosen zum Zweikindersystem zu überwinden und letzten Endes die falsche Einstellung großer Teile der städtischen Bevölkerung hieran die Schuld.

Der intellektuelle Franzose, der beim Absinth die geistreichsten Gedanken entwickelnde Pariser Kaffeehausliterat hatten — für den Bauern — wenn sie überhaupt an ihn dachten — der in der Provinz seine Acker bestellte, nur ein Lächeln übrig und wenn sie von der vielgerühmten französischen „culture“ sprachen, so faßten sie dieses Wort, das doch auch Anbau und Landwirtschaft bedeutet, nur in dem ihnen geläufigen einseitigen Sinne auf.

Ein Stagnieren der Landwirtschaft und des Bauernstandes war die Folge dieser Verhältnisse, das nur deswegen dem Durchschnittsfranzosen nicht zum Bewußtsein kam, weil er ja keinen Mangel an Brot und Hunger litt und ihm die Einfuhr aus den Kolonien und anderen überseeischen Ländern an landwirtschaftlichen Produkten alles lieferte, was der Boden des eigenen Landes nicht trug. Der Krieg, der rauhe Lehrmeister, hat die Franzosen auch die Bedeutung der Landwirtschaft und des Bauernstandes erkennen lassen. Nach der militärischen Niederlage und der Ausdehnung der englischen Blockade auf den ehemaligen Verbündeten stand Frankreich der Notwendigkeit der ernährungswirtschaftlichen Selbstversorgung gegenüber.

Was brachten die Deutschen?

Wenn die Lösung dieses Problems grundsätzlich gelungen ist und Frankreich keine Hungersnot durch Desorganisation der landwirtschaftlichen Produktion und ihrer Verteilung gelitten hat, so verdankt es dies dem Großmut und der hilfreichen Hand des Siegers. Die deutsche Wehrmacht, die Frankreich militärisch niederrang, hat auch beim Wiederaufbau seiner landwirtschaftlichen Erzeugung eine entscheidende Rolle gespielt und durch ihren umfassenden Einsatz bei der Ernte und Herbstbestellung 1940 die Ernährung der französischen Bevölkerung im Wirtschaftsjahr 1940/41 sichergestellt. Bereits im Herbst 1940 ist es gelungen, trotz aller Schwierigkeiten die Weizen-

W gospodarce żywienia nowej Europy, której zarysy zaczynają występować coraz to wyraźniej, powołana jest także i Francja do odegrania poczesnej roli. Urodzajna gleba, łagodny klimat i pracowita, a niewiele wymagająca ludność chłopska — tworzy podstawę odpowiednią dla świetnego rozkwitu rolnictwa. Jeżeli stan rolnictwa we Francji w ciągu ostatnich dziesiątek lat przed wojną niezupełnie usprawiedliwiał takie rokowanie, to winę ponosiła tu z jednej strony nie dość celowa polityka agrarna często zmieniających się rządów Republiki, z drugiej zaś strony ustawaodawstwo, nie posiadające broni do walki ze spadkiem rozrodczości narodu i do przewyciężenia grożącej wręcz wyludnieniem wsi skłonności Francuzów do „systemu dwojga dzieci“ oraz z gruntu błędne nastawienie do tych zagadnień dużego odłamu ludności wiejskiej.

Intelektualista francuski i paryski literat kawiarniany, zajęci snuciem głębokich myśli przy kieliszku absyntu mieli dotychczas dla chłopca, uprawiającego na prowincji swą rolę — o ile w ogóle poświęcali mu jakąś uwagę — w najlepszym razie pobłażliwy uśmiech, a ilekroć mówili o tak wiele sławionej francuskiej „culture“, to wyraz ten, oznaczający przecież także i uprawę ziemi i rolnictwo, pojmowali wyłącznie we właściwym sobie, swoistym i jednostronnym sensie.

Następstwem tych stosunków był zastój w rolnictwie i kryzys stanu chłopskiego, — co dlatego jedynie nie przeniknęło należycie do świadomości przeciętnego Francuza, że nie cierpiał on nigdy braku chleba ani głodu, gdyż przywóz produktów rolnych z kolonii i z innych krajów zamorskich zaopatrywał go i tak we wszystko, czego nie dostarczała ziemia ojczyzna. Dopiero wojna, ten twardy nauczyciel, otworzyła Francuzom oczy na doniosłe znaczenie rolnictwa i stanu chłopskiego. Po klęsce wojennej i rozciągnięciu przez Anglię blokady także i na kraj do niedawna z nią sprzymierzony, stanęła Francja oko w oko z koniecznością stworzenia samowystarczальной gospodarki żywienia.

Co przynieśli Niemcy?

Jeśli zagadnienie to udało się w zasadzie rozwiązać i jeśli Francja, pomimo dezorganizacji swej produkcji rolnej, i metod jej rozdziału, nie zaznała klęski głodu, to ma ona do zawdzięczenia tylko wspaniałomyślności zwycięzcy i jego pomocnej dłoni. Niemiecka siła zbrojna — po wojskowym pokonaniu Francji — odegrała następnie decydującą rolę w odbudowie jej produkcji rolnej, rzucając swój potężny wysiłek w pracy przy żniwach i uprawach jesiennych 1940 r. i zabezpieczając w ten sposób wyżywienie ludności francuskiej na rok 1940/41. Już w jesieni 1940 r. powiodło się wbrew wszelkim trudnościom powiększyć łączny obszar uprawy pszenicy o 20% w stosunku do obszaru z 1939 r. Z ujawnionych zaś

anbaufläche gegenüber 1939 um 20% auszudehnen. Im Frühjahr 1941 konnte nach den jetzt vorliegenden offiziellen Berichten trotz schwerer Mithilfe der Wehrmacht der französische Bauer wieder die Hauptlast der Arbeit tragen.

Auf der anderen Seite aber wurden durch mehrere hundert deutsche landwirtschaftliche Betriebsführer, die sich schon im Osteinsatz bestens bewährt hatten, Bauern und Bauernsöhne aus der Truppe, in tatkräftigen Einsatz unter schwierigsten Verhältnissen nicht nur das Kulturland und Ackerland bestellt, sondern auch weite Flächen im alten franz. Befestigungsgebiet, die seit Jahren brach und wüst lagen, wieder der landwirtschaftlichen Nutzung zugeführt. Allein durch den Einsatz der Ostland (Ostdeutsche Landwirtschafts- G. m. b. H.) wurde in Frankreich im letzten Jahr nach französischen Schätzungen eine Steigerung der landwirtschaftlichen Produktion um annähernd 1 Million Tonnen Getreide erreicht. Diesen Mehrertrag hat Frankreich deutscher Initiative und Tatkraft zu verdanken.

Die Produktionsmöglichkeiten

Die französische Weizenernte 1941 nähert sich mit etwa 6,5 bis 7 Millionen t dem Durchschnitt der Vorkriegszeit, der etwa bei 7,5 bis 8 Millionen t lag und gegenüber 1940 mit einer Ernte von 5 Millionen t bereits einen erheblichen Fortschritt darstellt. Bei den übrigen Getreidearten wurden ebenfalls größere Mengen als 1940 geerntet. Die Kartoffelernte liegt mit rund 12 Millionen t um mindestens $\frac{1}{3}$ über 1940. Auch der Gesamtertrag der Zuckerrüben-ernte ist in diesem Jahre wesentlich besser als im Vorjahre.

Bereits diese wenigen Angaben deuten auf die großen landwirtschaftlichen Produktionsreserven Frankreichs hin. Nach den Berechnungen des Instituts für Konjunkturforschungen könnte Frankreich 77 Millionen Menschen ernähren, wenn seine Landwirtschaft ebenso intensiv betrieben werden würde wie in Deutschland. Da die Produktionsbedingungen in Frankreich besser sind als in Deutschland, ist eine solche Intensivierung ohne weiteres möglich. Da Frankreich aber nur 42 Millionen Einwohner hat, könnten also außer dem französischen Volk zusätzlich noch 35 Millionen Menschen ernährt werden, wenn die Intensität der französischen Landwirtschaft auf den Stand der deutschen Landwirtschaft gebracht wird. Es ist also keine Übertreibung, von einer großen Bedeutung Frankreichs für die Ernährungswirtschaft des neugeordneten Europa zu sprechen.

Ist Frankreich exportfähig?

In diesem Zusammenhang ist es von Interesse, daß auch ein französischer fachmännischer Schriftsteller, Marcel Braibant in einem Aufsatz in der Wirtschaftszeitung „Europa-Kabel“ (Amsterdam) die Frage, ob die französische Landwirtschaft zum wirtschaftlichen Wiederaufbau des neuen Europa durch Lieferung der vor dem Kriege aus überseeischen Ländern bezogenen Zuschußmengen landwirtschaftlicher Erzeugnisse beitragen könne, ganz entschieden bejaht. Einmal kann, wie der Verfasser ausführt, die Vielzahl durch Einführung rationeller den meisten französischen Landwirten unbekannter Methoden, wesentlich gehoben werden. An Lebensmitteln und in der Industrie verwendbaren landwirtschaftlichen Rohstoffen kann Frankreich dem neuen Europa zur Verfügung stellen: An Brotgetreide 20—40 Millionen dz je nach den Erntejahren. Es wird auch in der Lage sein Futtersamen (Luzerne, Klee, Heu) auszuführen. Im Jahre 13 gingen davon 470 000 dz ins Ausland, wurden aber auf den europäischen Märkten durch außereuropäische Erzeugnisse verdrängt. Frankreich kann auch Zuschußländer mit Zucker, Alkohol, Kartoffeln, Hopfen, Ta-

obecnie urzędowych sprawozdań wiadomo, że z wiosną 1941 r. mógł chłop francuski, korzystając zresztą i nadal z pomocy armii niemieckiej, dźwignąć główne brzemie pracy znów na swe własne barki.

Niezależnie od tego trzeba w każdym razie zaznaczyć, że dzięki energii i wysiłkom kilkuset niemieckich gospodarzy rolnych chłopów i synów chłopskich w szeregach armii, którzy zdołali odznaczyć się już wcześniej w pracy na wschodzie, nie tylko rozległe połaci ziemi ornej i innych kultur zostały wśród najtrudniejszych do pomyslenia warunków jak należy uprawione, ale nado znaczne przestrzenie dawnych francuskich terenów fortyfikacyjnych, tworzące od lat odłogiem leżące pustkowie, obrócone zostały znowu na użytki rolne. Dzięki samym tylko wysiłkom „Ostland“ (Ostdeutsche Landwirtschafts G. m. b. H.) cz. Wschodnio-Niemieckiej Spółki dla zagospodarowania ziemi, sp. z ogr. odp., osiągnięto we Francji w ciągu ostatniego roku, wedle obliczeń francuskich, wzrost produkcji rolniczej o blisko milion ton zboża. Nadwyżkę tę zawdzięcza Francja niemieckiej inicjatywie i energii.

Możliwości wytwórcze

Francuski zbiór pszenicy w 1941 r. zbliża się już cyfrą swej wydajności (ok. 6,5 do 7 milionów ton) do przeciętnych rozmiarów przedwojennych (ok. 7,5 do 8 milionów ton) w stosunku zaś do zbioru 1940 r. 5 milionów ton) stanowi postęp znaczny. Także i zbiory innych gatunków zboża przyniosły plony obfitsze niż w r. 1940. Zbiór ziemniaków np., który przyniósł okragło 12 milionów ton, przewyższa zbiór z 1940 r. co najmniej o $\frac{1}{3}$ część. Również łączny plon buraków cukrowych jest w tym roku znacznie lepszy od zeszłorocznego.

Już z tych kilku cyfr można nabyć wyobrażenie o dużych możliwościach francuskiej produkcji rolniczej. Podług obliczeń Instytutu dla badania koniunktury Francja mogłaby wyżywić 77 milionów ludzi, gdyby intensywność francuskiej gospodarki rolnej podniosła się do poziomu rolnictwa niemieckiego. Ponieważ warunki produkcji francuskiej są lepsze niż w Niemczech, przeto takie zwiększenie intensywności nie przedstawia żadnych trudności. A że Francja liczy 42 miliony ludności, przeto mogłaby — poza ludnością narodowości francuskiej — wyżywić jeszcze 35 milionów ludzi, gdyby intensywność rolnictwa francuskiego stanęła na poziomie niemieckiego. Nie jest to więc wcale przesadą, jeśli się mówi o wielkim znaczeniu Francji dla gospodarki wyżywienia nowej Europy.

Czy Francja może wywozić?

W związku z tym warto nadmienić, że także i jeden z francuskich ekonomistów, Marcel Braibant, w artykule zamieszczonym w piśmie gospodarczym „Europa — Kabel“ (Amsterdam) oświadcza się z całą stanowczością za tym, że rolnictwo francuskie może skutecznie przyczynić się do gospodarczej odbudowy nowej Europy, jako dostawca nadwyżki produktów rolnych, które przed wojną musiały być importowane z krajów zamorskich. Poza wszystkim innym — wywodzi autor — można by znacznie podnieść chów bydła przez wprowadzenie racjonalnych metod, rolnikom francuskim przeważnie nieznanymi. W zakresie środków żywności i potrzebnych dla przemysłu surowców rolniczych może Francja dostarczyć nowej Europie: 20—40 milionów kwintali zbóż chlebowych, zależnie od wielkości zbiorów. Może ona wywozić również nasiona roślin pastewnych (lucerne, koniczynę, siano). W roku 13 wywieziono nawet 70 000 kwintali tych produktów za granicę, zostały one jednak wyparte z rynków europejskich przez produkty pozaeuropejskie. — Francja może dalej krajom importującym cukier, alkohol, ziemniaki, chmiel i tytoń dostarczać powyższych produktów, a w szczególności może znowu stać się wielkim producentem

bak versorgen und auch wieder zu dem großen Zuckererzeuger werden, der es 75 Jahre lang war. Die Wiederaufnahme der Ausfuhr von Zuchttieren und Schlachtvieh und Milchprodukten ist möglich und selbstverständlich wird Frankreich durch Wiederbepflanzung der brach liegenden Weinberge und Einschaltung seiner afrikanischen Erzeugung in der Lage sein, Millionen von Hektolitern Wein zu liefern.

Die französische Landwirtschaft kann also nicht nur die Ernährung des eigenen Landes weitgehend sicherstellen, sondern darüber hinaus auch noch einen schätzbaren Beitrag für die Ernährungswirtschaft des neuen Europa leisten, wenn es das Wort des greisen Marschall Pétain „retour à la terre“ (zurück zur Erde) befolgt. K. M.

Der Nährwert unseres Brotes Wartość odżywcza naszego chleba

Vor zwei Monaten konnte auf Grund der Brotgetreideablieferung der polnischen Bevölkerung die wöchentliche Brotration um 350 Gramm erhöht werden. Selbstverständlich kann diese Menge nur dann durchgehalten werden, wenn der Erzeuger seiner Ablieferungspflicht voll und ganz nachkommt und die Stadtbevölkerung bei der Schleichhandelsbekämpfung mithilft, indem sie Schiebern und Wucherern Brotgetreide oder Mehl zu den im Schleichhandel üblichen Wucherpreisen nicht abnimmt.

Die zur Brotversorgung bereitstehenden Getreidemengen gestatten jedoch nur eine Ausmahlung von 95% bei Roggen, so daß mit einem helleren Brot als bisher für die kommende Zeit nicht zu rechnen ist. Eine Verschlechterung des Brotgetreides bei einem derartigen Ausmahlungsgrad liegt nicht vor; dieses Mehl, das einem Vollkornbrotmehl gleicht, enthält in vollem Umfang die Vitamine, die der Mensch für den Aufbau der Körpers benötigt. Bei einem Mehl mit einem niedrigeren Ausmahlungsgrad wird die Qualität des Brotes nicht verbessert, sondern lediglich die Farbe. Gleichzeitig muß betont werden, daß bei einem Mehl mit einer Ausmahlung von etwa 80% und darunter ein Teil der Vitamine verloren geht, der im Mehl mit einer Ausmahlung von 95% enthalten ist. Die Bestandteile mit dem hohen Vitamingehalt befinden sich im vollen Korn zwischen Schale und Kern. Bei einer 95%igen Ausmahlung bleiben diese Vitamine im Mehl und werden im Brot dem menschlichen Körper zugeführt. Dagegen fallen sie weg bei einem niedrigeren Ausmahlungsgrad und werden über die Kleie dem Tiermagen zugeführt.

Die Brotsorten, die im Generalgouvernement noch von vielen Bäckern an den Verbraucher gegeben werden, entsprechen bei weitem nicht der Qualität, die aus diesem Vollkornmehl erzeugt werden müßte. Auf Veranlassung des Hauptverbandes der Getreide- und Futtermittelwirtschaft wird aus diesem Grunde in kurzer Zeit die erste

Schützt die Nahrungsmittel vor Verderb

Lehrbäckerei errichtet. Dort werden von geprüften Fachleuten in stetiger Folge eine große Anzahl Bäckermeister zu Lehrgängen herangezogen.

Die Errichtung weiterer Lehrbäckereien ist vorgesehen. Sie sollen in ihrer gesamten Einrichtung und Arbeitsweise für die übrigen Bäckereien des Generalgouvernements beispielgebend sein. Hermann Kraemer.

cukru, którym była już przez 75 lat. Wzmocnienie wywozu zwierząt rasowych i bydła rzeźnego oraz mleka i nabiału leży również w granicach możliwości, a już bez wątpliwości możliwy będzie znów, po ponownym obsadzeniu leżących dziś odłogiem winnic i udostępnieniu swej kolonialnej produkcji afrykańskiej, wywóz milionów hektolitrow win.

Rolnictwo francuskie posiada więc możliwości, które pozwalają mu nie tylko zabezpieczyć dostatnio wyżywienie własnego kraju, ale ponadto jeszcze przyczynić się wydatnie do zasilenia gospodarki wyżywienia nowej Europy, — o ile tylko zechce ono pamiętać o hasle sędziwego marszałka Pétain'a: retour à la terre“ (z powrotem do ziemi).

Wyniki uskuteczniionych dotychczas dostaw mąki chlebowej, pozwoliły już przed dwoma miesiącami na podwyższenie racji chleba dla ludności polskiej o 350 gramów na głowę. Rzecz prosta, że racja chleba może być tylko wtedy utrzymana i nadal w tej wysokości, jeżeli wytwórcy uczynią w całości pełni zadość nałożonym na nich dostawom i jeśli ludność miejska dopomoże władzom w walce z handlem pokątnym, wstrzymując się całkowicie od nabywania z rąk paskarzy i lichwiarzy zboża chlebowego i mąki, oczywiście po lichwiarskich cenach, płaconych w handlu pokątnym.

Rozporządzone w tej chwili zapasy zboża, przeznaczonego do wypieku chleba, pozwalają wszakże na normę przemiałową żyta nie mniej niż 95%, wobec czego nie należy w najbliższej przyszłości liczyć na chleb jaśniejszy od dotychczasowego. Nie trzeba jednak sądzić, że powyższa norma przemiałowa jest równoznaczna z jakimś pogorszeniem jakości zboża chlebowego; mąka ta, posiadająca tę samą wartość, co pełnoziarnista mąka chlebowa, zawiera w niezniejszonej ilości wszystkie witaminy niezbędne dla odbudowy ludzkiego ciała. Mąka o niższej normie przemiałowej nie daje bynajmniej chleba jakościowo lepszego, lecz tylko chleb jaśniejszy. Trzeba przy tym zaznaczyć, że przy przemiale mąki np. 80 procentowej i poniżej tej normy część witamin, które zawarte są w mące 95 procentowej, idzie na marne. Składniki bowiem, posiadające wysoką wartość witamin, znajdują się pomiędzy łupiną i miąższem ziarna. Przy przemiale 95 %-wym witaminy te pozostają w mące i dostają się wraz z chlebem do organizmu ludzkiego. Przy niższych natomiast normach przemiału nie wchodzi one w skład mąki i wędrują potem wraz z otrębami do żołądków zwierzęcych.

Z tym wszystkim jednak jakoś chleba, jaki z wielu jeszcze zakładów piekarskich w Generalnym Gubernatorstwie dostaje się do rąk spożywczy, nie odpowiada w przybliżeniu nawet tej jakości, którą powinien posiadać chleb wypiekany z tej pełnoziarnistej mąki. Z tego względu otwarta zostanie niebawem, staraniem Związku Naczelnego dla gospodarki zbożem i paszami, pierwsza piekarnia szkolna. W piekarni tej odbywać się będą pod kierunkiem wypróbowanych fachowców kursy wypieku chleba, na które powoływane będą kolejno liczne rzesze mistrzów piekarskich.

Zamierzone jest również tworzenie dalszych piekarni szkolnych, które zarówno pod względem swych urządzeń technicznych, jak i metod pracy mają stać się wzorem dla wszystkich innych piekarni Generalnego Gubernatorstwa.

Die Bewirtschaftung von Karpfen

Gospodarka karpiami

Von Dipl. Landwirt **Hans Colas**, Referent für Fischerei und Fischwirtschaft, Krakau

Die Karpfenteichwirtschaften sind in den letzten Jahrzehnten in ihrer Leistungsfähigkeit erheblich gesteigert worden; dies wurde in erster Linie durch verbesserte Aufzuchtbedingungen sowie durch Einsatz leistungsfähiger Karpfenstämme erreicht. Während früher die sogenannten Wildkarpfen gezüchtet wurden, die ein langsames Wachstum und damit ein größeres Risiko für die Teichwirte mit sich brachten, hat sich heute im Reich die Satzzucht der Galizierspiegel- und Lederkarpfen in den Haupterzeugergebieten durchgesetzt. Die Heimat dieser Fische ist das Generalgouvernement.

Es ist nun von besonderem Interesse, die Karpfenerzeugung der leistungsfähigen galizischen Stämme in ihrem Ursprungsland zu verfolgen. Das Generalgouvernement einschließlich Galizien, hat heute eine Karpfenteichfläche, die über $\frac{1}{2}$ so groß ist, wie die Karpfenteichfläche des Großdeutschen Reiches. Dabei ist ein erheblicher Teil dieser Teiche erst in den letzten 20 Jahren angelegt worden. Diese Tatsache erklärt sich aus den guten Absatzverhältnissen, sowie aus dem Überangebot an billiger Arbeitskraft für Teichbauten. Vor dem Kriege standen Futtermittel für Karpfen, vor allem bittere Lupinen, in erforderlichem Maße zur Verfügung. Die Teichwirte haben es zusammen mit der guten Leistungsfähigkeit der Galizier-Karpfenstämme erreicht, daß hier schon in zwei Jahren Speisekarpfen im Gewicht von $1-1\frac{1}{2}$ kg erzielt wurden, was sonst nur in 3—4 Jahren zu erlangen ist.

Es nahm nicht Wunder, daß sich die Juden sehr bald des Karpfenmarktes bemächtigten und fast den gesamten Handel an sich gerissen hatten. Hierdurch waren sie in der Lage, den Erzeugern Preise zu diktieren, die in einigen Jahren vor dem Kriege schon unter den Gestehungskosten lagen. Fast der gesamte Großhandel mit Fischen wurde schließlich zu einer gewinnbringenden jüdischen Domäne und diese Entwicklung rief sogar in dem liberalistischen ehemaligen polnischen Staat eine Abwehrbewegung hervor. Die Teichwirte schlossen sich zur Sicherung ihres Absatzes und zur Festigung der Preise gegenüber den jüdischen Machenschaften zu Fischereigenossenschaften zusammen, mit dem Erfolg, daß im letzten Jahre vor dem Kriege schon 50% des Karpfenabsatzes in Warschau nicht mehr durch jüdische Hände ging.

Neuaufbau des Handels und der Erzeugung

Nach Beendigung des Polenfeldzuges und nach der Ausschaltung des jüdischen Fischhandels hatte die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft keinen geeigneten Erfassungs- und Verteilungsapparat im Fischhandel mehr zur Verfügung. Es wurden nur die wenigen Fischereigenossenschaften und einige arische Fischgroßhändler eingesetzt. Diese Maßnahme hat sich als brauchbar bewährt, da von vornherein eine Übersetzung des Fischgroßhandels vermieden worden ist; ähnlich lagen die Verhältnisse im Fischkleinhandel, da dort ebenfalls die Juden fast ausschließlich tätig waren. Mit der Errichtung von deutschen Fischgeschäften und der Weiterführung der polnischen Kleinhandelsgeschäfte, ist auch hier ein besonderes Aufbaugesbiet in Gang gebracht worden.

Während sich der Handel auf arische Betriebe und nicht-jüdisches Geschäftsgehaben umstellen mußte, ist der Erzeuger für Karpfen heute ebenfalls mit einer sehr schweren Betriebsumstellung befaßt. Futtermittel stehen für die Karpfenwirtschaften in einem Umfange wie vor dem Kriege nicht mehr zur Verfügung, dahingegen müssen die Teichwirtschaften ebenso wie im Reich sich mehr und mehr auf die Intensivierung des natürlichen

Hodowla karpi stawowych wykazała w ciągu ostatnich dziesiątek lat znaczny przyrost wydajności; wynik ten został uzyskany głównie dzięki polepszeniu warunków hodowli oraz wprowadzeniu gatunków karpia o wyższej wydajności. Podczas gdy dawniej hodowano przeważnie tak zwane dzikie karpie, które odznaczały się powolnym wzrastaniem, a przez to samo przedstawiały wyższy stopień ryzyka dla posiadaczy stawów rybnych, ostatnio przyjęła się w głównych centrach produkcyjnych Rzeszy hodowla galicyjskich odmian narybku karpia, a w szczególności t. zw. karpia lustrzanego i karpia skórzanego. Ojczyzną tych gatunków ryb jest Generalne Gubernatorstwo. Jest tedy rzeczą szczególnie interesującą, zapoznać się bliżej z warunkami hodowli tych wydajnych odmian galicyjskich w kraju, z którego odmiany te pochodzą. Generalne Gubernatorstwo łącznie z Galicją posiada dziś łączną powierzchnię stawów służących do hodowli karpia, która przekracza połowę powierzchni takichże stawów w Wielkiej Rzeszy Niemieckiej. Znaczną część tych stawów założono dopiero w przeciągu ostatnich lat 20-tu. Fakt ten tłumaczy się dobrymi warunkami zbytu oraz nadwyżką podaży taniej siły roboczej, potrzebnej przy budowaniu urzędzeń stawowych. Przed wojną rozporządzano w dostateczną ilością pokarmu dla karpia, zwłaszcza gorzkiego łubinu. Dzięki temu i w związku z wysoką wydajnością galicyjskich odmian karpia posiadaczom stawów rybnych udało się doprowadzić do tego, że tutejsze karpie jadalne posiadały już po dwóch latach chowu wagę $1-1\frac{1}{2}$ kg, co gdzieindziej z reguły wymaga 3—4 lat.

Nic dziwnego też, że żydzi bardzo rychło opanowali ten rynek karpia i prawie cały handel chwycili w swoje ręce. Dzięki temu uzyskali oni możność dyktowania cen produkcyjnych, które też, już na kilka lat przed wojną, opadły poniżej kosztów produkcji. Prawie cały hurtowy handel rybami stał się w ten sposób terenem zyskowej eksploatacji żydowskiej i to do tego stopnia, iż nawet w opartym na liberalistycznej gospodarce byłym państwie polskim wywołało to odwruch oporu. Posiadacze stawów rybnych, dla zabezpieczenia sobie zbytu towaru i ochrony cen przed żydowskimi matactwami, zorganizowali się w spółdzielnie rybackie, co miało ten skutek, że w ostatnim roku przed wojną 50% zbytu karpia w Warszawie nie przechodziło już przez ręce żydowskie.

Nowa organizacja handlu i produkcji

Po ukończeniu kampanii polskiej i po wyeliminowaniu żydowskiego handlu rybami, Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa stanął na terenie handlu rybami wobec zupełnego braku odpowiedniego aparatu ujęcia i rozdziału. Do pracy w tej dziedzinie można było pociągnąć tylko nieznaczny ilość spółdzielni rybackich i zaledwie kilku aryjskich kupców hurtowych. Posunięcie to okazało się wkrótce krokiem celowym, pozwoliło bowiem uniknąć konieczności obejścia się bez hurtowego handlu rybami. Podobnie przedstawiały się stosunki w handlu detalicznym, którym również prawie wyłącznie trudnili się żydzi. Otwarcie niemieckich handli ryb i umożliwienie dalszej pracy polskimi handlowcami detalicznymi stworzyły i na tym odcinku specjalny teren pracy organizacyjnej.

Podczas gdy handel rybami musiał organizować się na nowo w ramach przedsiębiorstw wyłącznie aryjskich i wprowadzić nieżydowskie metody kupieckie, stanął jednocześnie wytwórca karpia wobec niemniej wielkich trudności, jakie przynosiła ze sobą zmiana warunków produkcji.

Zu wachses (Naturzuwachs) in den Teichen umstellen. Was früher mit großen Futtermengen erreicht wurde, muß heute mit Dünger, besserer Teichbodenkultur, Erhöhung der Leistung der Karpfenstämme und verstärkter Bekämpfung des Überwasserpflanzenwuchses erreicht werden. Diese Änderung in den Bewirtschaftungsgrundlagen setzen eine gute Fachberatung voraus, die in der Zwischenzeit auch mit sichtbarem Erfolg vom Hauptverband der Fischerei, durchgeführt wird. Während früher die Teichwirtschaften seitens des Staates überhaupt nicht betreut, vielmehr garnicht beachtet wurden, wird heute alles getan, um die Leistungsfähigkeit und die gesamten Erträge, trotz aller Schwierigkeiten, die besonders im Kriege auftreten, zu steigern.

Die Bemühungen der berufsständischen Organisationen sowie der staatlichen Dienststellen haben jedoch nur dann einen Sinn, wenn auch die Speisekarpfenmenge, die erzeugt wird, erfaßt und den Verbrauchern zugeleitet wird. Zur Durchführung der erforderlichen Bewirtschaftungsmaßnahmen wurde die 14. Durchführungsvorschrift betreffend die Bewirtschaftung von Karpfen v. 10. 7. 1940 (VBiGG II Nr. 47) erlassen, durch welche ein Schlußscheinzwang für alle getätigten Verkäufe von Speisekarpfen, vom Erzeuger an den Verteiler, eingeführt wurde. Die Verteiler müssen dem Distrikt, Abteilung Ernährung und Landwirtschaft, in dem die Karpfen verteilt werden sollen, eine Durchschrift des Schlußscheines vorlegen, die Abteilung Ernährung und Landwirtschaft regelt sodann den Absatz der Karpfen im Einzelnen.

Da zu erwarten war, daß einige der Erzeuger den Versuch machen würden, Speisekarpfen ohne Schlußschein zu Wucherpreisen zu verkaufen, ist nach der 14. Durchführungsvorschrift die Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft befugt, für jeden Erzeuger ein Ablieferungskontingent festzusetzen und denjenigen Großverteiler zu bestimmen, der die Fische abnehmen soll. Insgesamt lag die Speisekarpfenablieferung im vergangenen Wirtschaftsjahr bei rund 112% der vorherveranschlagten Ablieferungsmengen.

Die Bewirtschaftung von Karpfen hatte damit ihre erste Bewährungsprobe bestanden.

Die Teichwirtschaften hatten im übrigen Ablieferungsaufgaben zur Versorgung der einzelnen Distrikte im Generalgouvernement erhalten. Dieses war erforderlich, damit die Karpfenversorgung auch im Generalgouvernement erfassungs- und verteilungsmäßig gesichert wird. Die Auflegung von Kontingenten auf Teichwirtschaften ist bisher ohne Beispiel und selbst im Reichsgebiet konnte eine derartige Maßnahme bisher nicht durchgeführt werden. Die Erfahrungen die im Reich in den letzten Jahren mit der Einfuhr von ausländischen Satzkarpfen gemacht wurden, waren hinsichtlich der Qualität und des Gesundheitszustandes völlig unbefriedigend; deshalb wird in diesem Jahre das Generalgouvernement erstmalig eine ansehnliche Menge Satzkarpfen in das Reich liefern.

Ausfuhr von Satzkarpfen ins Reich

Die Ausfuhr von Satzkarpfen, die noch 1—2 Jahre in den Teichwirtschaften des Reichs heranwachsen sollen, bereitet erhebliche technische Schwierigkeiten. Schon allein die Feststellungen über den Gesundheitszustand der Satzkarpfen sind besonders schwierig. So muß z. B. der Satzkarpfenbestand untersucht werden, allein die bakteriologische Untersuchung, nimmt 8 Tage in Anspruch. Dies ist erforderlich, weil es nicht verantwortet werden kann, dem Reich etwa krankheitsverdächtige Fische zu liefern.

Die Auswahl der Liefer-Teichwirtschaften, die Einrichtung der Hälterung, Transportmöglichkeiten, Abnahme-

Hodowlane gospodarstwa rybne nie dysponują już dziś tak obfitymi zapasami pokarmu dla ryb jak przed wojną i są skutkiem tego zmuszone, podobnie jak się to dzieje w Rzeszy, skierowywać coraz większe wysiłki ku intensyfikacji przyrostu naturalnego w stawach rybnych. Wyniki hodowlane, jakie dawniej osiągnano obfitym karmieniem, trzeba dziś zdobywać przy pomocy nawozów, staranniejszej pielęgnacji den stawowych, wzmoczenia wydajności hodowlanych gatunków karpi oraz energiczniejszego tępienia porostu roślin nadwodnych. Ta podstawowa zmiana warunków gospodarki rybnej wymaga oczywiście dobrego poradnictwa fachowego, które prowadzi też dziś z dużym powodzeniem Naczelny Związek Rybacki. Podczas gdy dawniej przedsiębiorstwa hodowli ryb stawowych nie znajdowały żadnej wogóle opieki ze strony państwa, a nawet były przez nie zupełnie lekceważone, czyni się dziś wszystko co możliwe dla podniesienia wydajności i ogólnej dochodowości gospodarki rybnej i to wbrew trudnościom, jakie powoduje wojna.

Wszelkie jednak wysiłki zarówno organizacji zawodowych jak i organów władz państwowych mają tylko wtedy jakiś sens, jeśli stworzona jest pewność, że całkowita produkcja karpi jadalnych może być ujęta i dostarczona do rąk spożywcy. W celu urzeczywistnienia koniecznych dla planowej gospodarki zarządzeń wydane zostało 14. Postanowienie Wykonawcze, dotyczące gospodarki karpiami, z dnia 10. 7. 1940 (Rozp. dla G. G. cz. II Nr. 47), które wprowadziło dla producentów przymus wystawiania terminatek rozdzielcom co do wszelkich pozycyńskich zakupów karpi jadalnych. Rozdzielcy obowiązani są przedkładać przebitkę każdej terminatki temu Urzędowi Okręgowemu (Wydział Wyżywienia i Rolnictwa), w którego okręgu nastąpić ma rozdział karpi; na tej podstawie Wydział Wyżywienia i Rolnictwa reguluje zbyty karpi we wszystkich szczegółach.

Wobec istniejącej obawy, że znajdują się tacy producenci, którzy będą usiłowali sprzedawać karpie jadalne bez terminatki po cenach lichwiarskich, Wydział Główny Wyżywienia i Rolnictwa jest z mocy 14. Postanowienia Wykonawczego upoważniony do oznaczenia kontyngentu dostawy każdemu z producentów oraz wyznaczenia hurtowego rozdzielnicy, upoważnionego wyłącznie do odbioru ryb. Łączna ilość karpi jadalnych, dostarczonych w ubiegłym roku gospodarczym, osiągnęła okragło 112% preliminowanych dostaw. Tym samym planowa gospodarka karpiami zdała w zupełności swój pierwszy egzamin.

Gospodarstwa hodowli ryb stawowych otrzymały ponadto jeszcze zlecenie dokonania pewnych dostaw dla zaspokojenia potrzeb poszczególnych okręgów Generalnego Gubernatorstwa. Okazało się to koniecznym dla pokrycia zapotrzebowania karpi także i w Generalnym Gubernatorstwie w sposób zgodny z trybem ujęcia i rozdziału. Nałożenie kontyngentów na gospodarstwa hodowli ryb stawowych nie miało dotychczas precedensu i nawet na terenie Rzeszy zarządzenie tego rodzaju nie mogło być dotychczas wprowadzone w życie. Doświadczenia poczynione w Rzeszy w ciągu ostatnich lat z przywozem zagranicznego narybku karpi były zarówno pod względem jakości jak i zdrowotności towaru zupełnie niezadowalające; w roku bieżącym Generalne Gubernatorstwo wywiezie po raz pierwszy znaczną ilość narybku karpi do Rzeszy.

Wywóz narybku karpi do Rzeszy

Wywóz narybku karpi, który w stawach rybnych Rzeszy ma jeszcze 1—2 lata podraść, natrafia na poważne trudności techniczne. Już samo ustalenie stanu zdrowotnego narybku karpi jest nadzwyczaj trudne. Każda partia narybku karpi musi być oddzielnie badana, przy czym samo tylko badanie bakteriologiczne zajmuje 8 dni czasu. Jest to ostrożność niezbędna, nie można bowiem ryzykować importu do Rzeszy ryb o podejrzanym stanie zdrowia.

termine und Gestellung von Spezialwagen zum Transport in das Reich, werden von ausgesuchten Fachkräften durchgeführt. Es erübrigt sich noch besonders darauf einzugehen, welche jahreszeitlichen transportmäßigen, und arbeits-technisch bedingten Schwierigkeiten, besonders jetzt im Kriege, zu überwinden sind, um eine derartig empfindliche und hochwertige Ware aus dem Generalgouvernement in entfernte Gebiete des Großdeutschen Reiches zu verbringen.

Für den hierzu eingeschalteten Fischgroßhandel birgt der Transport, trotz Miteinschaltung der Landwirtschaftlichen Zentralstelle, ein großes Risiko in sich, demgegenüber — was die Ausfuhr anbelangt — keine angemessene Verdienstspanne steht. Deshalb werden die Ausfuhrfirmen andererseits wieder mit größeren Fischmengen für den Inlandsverbrauch und auch aus der Einfuhr versehen.

Neuanlagen in der Karpfenteichwirtschaft

An dem vom Herrn Generalgouverneur genehmigten 10-Jahrespläne für den Aufbau der landwirtschaftlichen Erzeugung und Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement, ist auch die Karpfenteichwirtschaft im erheblichen Maße beteiligt. In denkbar bester Zusammenarbeit mit der Wasserwirtschaft werden schon jetzt Neuanlagen, Erweiterungen und Verbesserungen von Karpfenteichen im großen Umfange durchgeführt.

Für die Fischerfassung und die Verteilung muß auch jetzt im Kriege schon das Nötigste an Anlagen und Einrichtungen erstellt werden. Späteren, besonderen Ausführungen bleibt es vorbehalten, ausführlicher über die bis heute im Generalgouvernement erstellten Anlagen des Fischgroßhandels sowie der Verarbeitungsbetriebe zu berichten. Es sei nur heute darauf hingewiesen, daß diejenigen Anlagen, die zur Haltung in den Großstädten (Warschau—Krakau) erforderlich sind, bereits fertiggestellt und in Betrieb genommen wurden. Dabei handelt es sich nicht etwa um jüdische Unternehmen, die übernommen, verbessert und in Betrieb gesetzt wurden, sondern um Einrichtungen, die in allen Hauptstädten Europas als vorbildlich gelten können.

Wybór najodpowiedniejszych dostawców z pomiędzy gospodarstw hodowli ryb stawowych, zorganizowanie warunków chowu i możliwości transportowych, ustalenie terminów odbioru i sprowadzenie specjalnych wagonów transportowych załatwiają specjalne dobrane siły fachowe. Zbyteczne jest rozwodzić się szczegółowo nad tym, jakie trudności, szczególnie teraz w czasie wojny, muszą być jeszcze przezwyciężone — ze względu na porę roku, na warunki transportu i na przeszkody techniczne, aby towar podobnie wrażliwy i cenny przetransportować do odległych dzielnic Wielkoniemieckiej Rzeszy.

Dla uczestniczącego w wywozie hurtowego handlu rybami kwestia transportu, pomimo współdziałania Centralnego Urzędu Rolniczego, łączy się z dużym ryzykiem, które nie znajduje równoważnika w jakiejś odpowiadającej mu rozpiętości zysku. Dla wyrównania tej niekorzyści firmy eksportowe otrzymują do dyspozycji większe ilości ryb dla zaspokojenia konsumpcji wewnętrznej oraz przywozu.

Nowe inwestycje w gospodarce karpiami

Gospodarka hodowli karpia stawowych uczestniczy też w poważnej mierze w zatwierdzonym przez Pana Generalnego Gubernatora planie 10-letnim dla podniesienia produkcji i gospodarki żywienia w Generalnym Gubernatorstwie. W ramach możliwie najściślejszej współpracy z gospodarką wodną przedsięwzięte jest już obecnie na wielką skalę zakładanie nowych oraz rozszerzanie i ulepszanie istniejących stawów karpiowych.

Szczególnie akcja ujęcia i rozdziału ryb wymaga już obecnie, podczas wojny, stworzenia pewnych, koniecznych zakładów i urzędzeń. W następnych sprawozdaniach zamieścimy bliższe wiadomości o stworzonych dotychczas w Generalnym Gubernatorstwie specjalnych urzędzeniach dla hurtowego handlu rybami oraz dla przedsiębiorstw przerabiających. Na dziś niechaj wystarczy tylko wzmianka, że urzędzenia niezbędne dla trzymania ryb w wielkich miastach (Warszawa—Kraków) są już wykończone i uruchomione. Przy tym należy zaznaczyć, że nie chodzi tu o objęte w zarząd, ulepszone i uruchomione przedsiębiorstwa żydowskie, lecz o nowe urzędzenia postawione na takim poziomie, iż mogą one stać się wzorem dla wszystkich stolic Europy.

Bessere Federnpreise für den Erzeuger Jak poprawić produkcyjne ceny pierza

Schon immer war die Federnerzeugung in dem Gebiet des Generalgouvernements sehr beachtlich. Der Anfall überstieg bei weitem den hiesigen Bedarf, so daß der größte Teil der Ware zur Ausfuhr gelangte. Der Hauptabnehmer war schon immer das Deutsche Reich. Die Preise lagen allerdings niedriger als bei den anderen östlichen Ausfuhrländern. Zwei Hauptgründe waren es besonders, die zu den niedrigen Preisen führten.

Die Ursachen der niedrigen Preise

Wie überall hatten es die Juden verstanden, sich dort Monopolstellungen zu verschaffen, wo etwas zu verdienen war. Diese Monopolstellungen wurden dazu ausgenutzt, um die Ware möglichst billig vom Erzeuger zu bekommen, damit umso mehr in ihre eigenen Taschen floß. Damit ist es heute vorbei, da die Juden restlos aus der Federnerfassung ausgeschaltet wurden.

Der zweite Grund liegt beim Erzeuger selbst. Er würde einen viel besseren Preis erzielen, wenn er nicht, wie leider üblich, alle anfallenden Federn miteinander vermischen würde. Es ist ihm gleichgültig, ob diese

Ziemi Generalnego Gubernatorstwa posiadały zawsze bardzo poważną produkcję pierza. Ponieważ zaś ogólny zbiór przewyższał znacznie wewnętrzne zapotrzebowanie kraju, przeto większa część towaru szła stąd na wywóz. Głównym odbiorcą była zawsze Rzesza Niemiecka. Ceny były tu jednakowoż niższe, niż w innych krajach wschodnich, wywożących pierze. Na niskie ceny tutejszego pierza składały się szczególnie dwa powody.

Przyczyny niskich cen

Jak wszędzie, gdzie tylko można było coś zarobić, tak i w tej dziedzinie żydzi potrafili wywalczyć sobie wpływy monopoliczne. I, jak wszędzie, tak i tu ów wpływ monopoliczny wyzyskiwali oni w tym celu, aby nabywać towar jak najtaniej wprost od producenta i w ten sposób napełniać jak najobficiej swoje własne kieszenie. Te stosunki należą już obecnie, rzecz prosta, do przeszłości, gdyż żydzi są dziś doszczętnie wykluczeni z akcji ujęcia pierza.

Drugi powód jest już winą samego wytwórcy. Mógłby on bowiem otrzymywać znacznie lepsze ceny, gdy-

Federn von Hühnern, Enten oder Gänsen stammen, ob es kurze Federn, lange Federn oder Daunen sind. Alles wird gemeinsam in einen Sack gestopft und so angeboten. Daß man für solche Ware nur einen niedrigen Preis erzielen kann dürfte jedem einleuchten; denn diese Ware ist für die Ausfuhr vollständig ungeeignet. Die mit der Erfassung beauftragten Firmen sind also gezwungen, diese Ware durch bezahlte Kräfte sortieren und umarbeiten zu lassen, wodurch eine wesentlichere Verteuerung eintritt, als wenn der Bauer beim Rupfen die Federn gleich selbst sortieren würde.

Sortierung von Federn

Wie sortiert nun der Geflügelhalter für sich am vorteilhaftesten und ohne viel Arbeit die bei ihm anfallenden Federn? Unbedingt sind die Federn von Enten und Gänsen getrennt zu rupfen und aufzubewahren. Hühnerfedern können mit Puten- und Taubenfedern vermischt werden. Ebenso notwendig ist auch eine Trennung nach der Farbe der Federn, also gesondert weiße und graue resp. bunte Gänsefedern, weiße und bunte Entenfedern, weiße und bunte Hühner-, Puten- oder Taubenfedern.

Schor beim Rupfen kann eine Trennung der verschiedenen Federn vorgenommen werden. Hat man ein Stück Geflügel geschlachtet, so werden vorteilhaft zuerst die großen Flügelfedern, die sogenannten Handschwingen ausgerupft und am besten gleich gebündelt und besonders aufbewahrt. Dann werden die mittelgroßen Flügelfedern und die Schwanzfedern ausgerupft und in einen besonderen Beutel getan. Es bleiben jetzt nur die Rumpffedern übrig. Wer über genügend Zeit verfügt, kann bei Gänsen und Enten jetzt noch eine Trennung zwischen Federn und Daunen vornehmen. Zu diesem Zweck werden zuerst die Rumpffedern gerupft und zum Schluß die jetzt allein übrigbleibenden Daunen.

Bei Wassergeflügel ist es vorteilhaft, das Tier kurz vor dem Schlachten noch einmal baden zu lassen. Danach ist das Tier auf trockenes Stroh zu setzen und erst dann zu schlachten, wenn die Federn wieder vollständig trocken sind. Durch dieses Bad werden die Federn viel sauberer und bedeutend lockerer. Der Sand und Schmutz sind zum größten Teil abgespült.

Bei Hühnern, Puten und Tauben ist beim Rupfen genau so zu verfahren. Ein vorheriges Waschen ist hier allerdings nicht möglich. Bei Hähnen lohnt es sich, folgende Sortierung vorzunehmen: Die großen Flügelfedern werden zuerst gerupft und gesondert aufgehoben. Dann rupft man die langen Schwanzfedern, die sogenannten Sicheln, und bündelt sie. Anschließend werden die langen schmalen Halsfedern gerupft und ebenfalls gebündelt, danach die spitzen langen Rückenfedern, der sogenannte Sattelbehang. Diese Federn werden zu Schmuckfedern bearbeitet, für die von den Bearbeitungsbetrieben besonders günstige Preise gezahlt werden.

Lagerung von Federn

Da Federn leicht verderben, wenn sie nicht richtig gelagert sind, spielt die Lagerung bis zum Verkauf eine wichtige Rolle. Grundsätzlich soll man Federn niemals über Sommer aufheben, da bei den Erzeugern meist nicht die Räume vorhanden sind, um die Federn für längere Zeit ordnungsmäßig aufbewahren zu

hy nie trzymał się praktykowanego tu zresztą powszechnie zwyczaju mieszania z sobą wszelkiego pierza bez względu na rodzaj i jakość. Nie przywiązuje on do tego żadnej wagi, czy pierze pochodzi od kur, kaczek czy gęsi, czy składa się z krótkich, czy długich piór, czy też z puchu. Wszystko to razem wpycha się w jeden worek i w ten sposób sprzedaje. Trudno się zatem dziwić, że za towar tego rodzaju można osiągnąć tylko niską cenę; towar taki nie nadaje się bowiem zupełnie do eksportu. Firmy, którym powierzono przeprowadzenie akcji ujęcia, muszą teraz, oczywiście przy pomocy specjalnie płatnych pracowników, sortować i przerabiać dostarczony im towar, co podraża cenę w wyższym znacznie stosunku, niż gdyby chłop sam już przy skubaniu pierza uskutečnił to sortowanie.

Jak sortować pierze?

Jak należy sortować pierze, aby czynność ta przyniosła hodowcy drobiu jak największą korzyść, a przyczyniła mu jak najmniej pracy? Przede wszystkim należy bezwarunkowo oddzielnie skubać pierze z kaczek i gęsi i oddzielnie je przechowywać. Pierze z kur można mieszać tylko z pierzem indyków i gołębi. Konieczne jest dalej sortowanie pierza podług jego barwy; należy więc oddzielić białe pierze gęsi od szarego wzgl. pstrego, podobnie białe i pstre pierze kaczek, białe i pstre pierze kur, indyków lub gołębi.

Najpraktyczniej jest dzielić pióra na poszczególne rodzaje i gatunki już przy skubaniu. Po zarżnięciu każdej sztuki drobiu dobrze jest zacząć skubanie od długich piór ze skrzydeł (lotek), które najlepiej jest od razu związywać w pęki i oddzielnie przechowywać. Z kolei należy wyskubywać pióra średniej długości ze skrzydeł i pióra z ogona, tzw. sterówki, które przechowuje się w osobnym worku. Pozostaną już wtedy do wyskubania tylko pióra z tułowia ptaka. Kto ma dość wolnego czasu, może jeszcze dzielić pióra z gęsi i kaczek na pierze i puch. Uskutečnić to bardzo łatwo, wyskubując naprzód pierze z tułowia, a na samym końcu pozostaje już tylko do wyskubania puch.

O ile idzie o ptactwo wodne, zaleca się wypędzić ptaki bezpośrednio przed zarżnięciem jeszcze raz do kąpieli. Po wyjściu z wody należy umieścić je na suchej słomie i zarżynać dopiero wtedy, gdy pióra całkowicie obeschną. Kąpiel taka nie tylko oczyszcza pióra, ale rozluźnia je również. Piasek i brud ulegają w wodzie prawie zupełnie wypłukaniu.

Kury, indyki i gołębie należy skubać w tenże sam sposób, kąpiel jednak oczywiście nie da się zastosować. Przy piórach kogucich warto stosować następujący sposób sortowania: nasamprzód wyskubuje się długie pióra ze skrzydeł i chowa osobno. Po nich skubie się długie sierpowate pióra z ogona, które związuje się w pęki oddzielnie. Następnie przychodzi kolej na długie i wąskie pióra na szyi, które wiąże się również w oddzielne pęki, a następnie na spiczasto zakończone długie piórka grzbietowe. Ten ostatni rodzaj piór poszukiwany jest na ozdoby do strojów, dzięki czemu uzyskują one od przedsiębiorstw przerabiających pióra szczególnie korzystne ceny.

Przechowanie pierza

Ponieważ pierze psuje się łatwo w razie niewłaściwego przechowania go, przeto kwestia trzymania pierza na składzie aż do chwili sprzedaży odgrywa ważną rolę. W szczególności sam producent, tj. hodowca drobiu, nie powinien nigdy trzymać u siebie pierza przez lato, gdyż z reguły nie dysponuje on pomieszczeniami tego rodzaju, w których pierze może być dłuższy czas przechowywane w porządku. Trzeba bowiem wiedzieć, że bardzo znaczna część produkcji pierza ulega corocznie zniszczeniu skutkiem zżarcia przez mole lub zbutwienia. Najlepszym sposobem przechowania jest: pierzem wyskubanym i rozsortowanym w podany wyżej sposób napełnić możliwie luźno (nie zgniecione!) mniejsze lub większe

Schützt die Federn vor Mottenfraß!

können. Ein sehr hoher Prozentsatz der anfallenden Federn geht durch Mottenfraß und Verstocken jährlich verloren. Die beste Aufbewahrungsart ist, die Federn, nachdem sie wie oben angegeben gerupft und sortiert sind, lose und nicht zusammengepreßt in Säcke oder Beutel zu füllen, die an einem luftigen, trockenen Ort auf dem Boden

oder in der Scheune zum Trocknen aufgehängt werden. So aufbewahrt halten sich die Federn auf jeden Fall solange, bis Gelegenheit besteht, sie abzusetzen.

Bei dieser Behandlung der Federn wird der Erzeuger jederzeit einen Preis erzielen, der um ein Mehrfaches höher liegt, als er für unsortierte und unsachgemäß aufbewahrte Federn erhalten würde. Wenn es sich bei dem einzelnen Erzeuger nur um kleinste Mengen handelt, dürfte es ratsam sein, sich mit seinem Nachbarn zu verständigen, um mit diesem gemeinsam die Federn anzubieten. Es ist selbstverständlich, daß jede Federnfabrik für ein größeres gleichmäßiges Quantum einen höheren Preis bezahlen kann als für viele kleine und kleinste Partien.

Schleiß

In vielen Gegenden ist es üblich, daß in der arbeitsarmen Zeit, also im Winter, die angefallenen Gänsefedern von dem Erzeuger selbst zu Schleiß verarbeitet werden. Auch hier ist besonders auf eine scharfe Trennung zwischen weißen, bunten und grauen Federn zu achten. Wer will, kann bei dieser Gelegenheit auch die Daunenhäute sortieren; unbedingt erforderlich ist es jedoch nicht. Dagegen ist der aus den langen Flügelfedern und den anderen großen glatten Federn gewonnene Schleiß gesondert zu halten.

Die beim Schleiß anfallenden resp. übrig bleibenden Stengel sind durchaus nicht als wertlos zu betrachten. Im Gegenteil, sie sind ein sehr gesuchter Artikel und werden zu Bürsten, Zahnstochern, Zigarren- und Zigarettenspitzen verarbeitet und erzielen dementsprechend noch einen guten Preis.

Paul Westphal

worki, które następnie wieszają się celem wysuszenia w miejscu suchym i przewiewnym, np. na strychu lub w stodole. Przechowane w ten sposób pierze utrzyma się w dobrym stanie, przynajmniej dopóki nie nadarzy się sposobność zbytu.

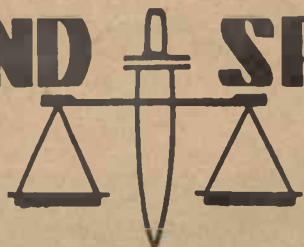
Przy zachowaniu powyższych ostrożności pierze przyniesie swemu producentowi każdego czasu cenę wielokrotnie wyższą od tej, jaką by otrzymał za pierze niesortowane i nieumiejętnie przechowane. Tam, gdzie idzie o drobne ilości pierza w rękach małych hodowców, wskazane będzie wejść w porozumienie z sąsiadami, aby tworzyć wspólnie z nimi większe partie towaru na sprzedaż. Jasne jest bowiem, że każda fabryka pierza zapłaci chętnie znacznie wyższą cenę za większą partię surowca jednolitego rodzaju i jakości, aniżeli za większą ilość małych i najmniejszych partii.

Pierze darte

W niektórych okolicach weszło w zwyczaj, że w porze wolnej od robót w polu, a więc głównie w zimie, sam hodowca drobiu zajmuje się darcie pierza gęsiego. Przy tej czynności należy szczególnie uważać na to, aby rozdzielać pierze białe, pstre, szare. Kto ma czas i ochotę, może przy tej sposobności wysortować także i puch; nie jest to wszakże bezwarunkowo konieczne. Konieczne jest natomiast oddzielne przechowywanie pierza dartego, uzyskanego z długich piór skrzydłowych i z innych długich piór.

Nie należy wreszcie zgoła lekceważyć szypulek piór, które pozostają przy darcie pierza, gdyż przeciwnie są one artykułem bardzo poszukiwanym i używanym do wyrobu szczotek, wykałaczek do zębów, cygarniczek do papierosów i cygar itp., co pozwala im osiągać niezgorsze ceny.

STEUER UND SPRAWY PRAWNE RECHT I PODATKOWE

Änderungen zur Umsatzsteuer

Es wird angeordnet, daß Steuerpflichtige, deren Umsatz im vorangegangenen Kalenderjahr 50,000 Zloty überstiegen hat, dem zuständigen Steueramt binnen 15 Tagen nach Ablauf jedes Monats (früher bis zum 25-ten) eine Voranmeldung nach amtlichem Muster über den Umsatz im vorangegangenen Monat einzureichen haben. Gleichzeitig haben die Steuerpflichtigen an die zuständige Steuerkasse eine Vorauszahlung in Höhe der Umsatzsteuer für den vorangemeldeten steuerpflichtigen Umsatz zu entrichten.

Steuerpflichtige, deren Umsatz im vorangegangenen Kalenderjahr 50,000 Zloty nicht überstiegen hat, haben dem zuständigen Steueramt binnen 15 Tagen nach Ablauf jedes Kalendervierteljahrs eine Voranmeldung nach amtlichem Muster über den Umsatz im vorangegangenen Kalendervierteljahr einzureichen.

Sind im vorangegangenen Kalenderjahr keine Umsätze oder sind nicht während des vollen vorangegangenen Kalenderjahrs Umsätze erzielt worden, so ist der Umsatz maßgebend der sich bei Umrechnung des im Voranmeldungszeitraum erzielten Umsatzes auf einen Jahresumsatz ergibt.

Von der Verpflichtung zur Abgabe von Umsatzsteuer-

Zmiany w podatku obrotowym

Zarządza się, że płatnicy, których obrót w ubiegłym roku kalendarzowym przekroczył 50 000 zł, winni w ciągu 15 dni po upływie każdego miesiąca (dotychczas do 25-go) przedłożyć urzędowi skarbowemu zgłoszenie wstępne o obrocie w miesiącu

Czytajcie fachowe książki rolnicze

Nabyć je można

w WYDAWNICTWIE ROLNICZYM
Kraków, Juliusza Lea 5a

ubiegłym, oraz uiścić w kasie skarbowej przedpłatę w wysokości podatku obrotowego od wstępnie zgłoszonego obrotu.

Płatnicy, których obrót w ubiegłym roku kalendarzowym nie przekroczył 50 000 zł, obowiązani są do powyższego w ciągu 15 dni po upływie każdego kwartału kalendarzowego.

voranmeldungen und zur Leistung von Umsatzsteuervorauszahlungen sind befreit: Steuerpflichtige, deren Umsatzsteuer im laufenden Kalenderjahr voraussichtlich 20 Zloty nicht übersteigen wird und Steuerpflichtige, die ausschließlich steuerfreie Umsätze tätigen.

Das Steueramt kann trotz der Befreiungen die Einreichung einer Voranmeldung fordern.

Die Umsatzsteuervoranmeldung gilt als Steuererklärung und die Umsatzsteuervorauszahlung als Steuer. Gibt der Steuerpflichtige bis zum Ablauf der Voranmeldungsfrist eine Voranmeldung nicht ab, oder hat er in einer Voranmeldung die Umsätze oder den Steuerbetrag nicht richtig angegeben, so setzt das Steueramt die Vorauszahlung fest.

Wenn die bei der Veranlagung für das abgelaufene Kalenderjahr festgesetzte Steuer die Vorauszahlungen übersteigt, so ist der Unterschiedsbetrag innerhalb eines Monats nach Bekanntgabe des Steuerbescheids zu entrichten. Übersteigen die Vorauszahlungen die Steuerschuld für den Veranlagungszeitraum, so wird der Unterschiedsbetrag durch Aufrechnung oder Zurückzahlung ausgeglichen.

Maßgebend für die Anwendung der vorgeschriebenen Steuersätze ist bei den Vorauszahlungen die Höhe des seit Beginn des Kalenderjahrs erzielten Umsatzes, umgerechnet auf einen Jahresbetrag. Hat der Steuerpflichtige seine berufsmäßige Tätigkeit erst im Laufe des Kalenderjahrs aufgenommen, so ist der seit dieser Zeit erzielte Umsatz, umgerechnet auf einen Jahresbetrag, maßgebend.

Die Anordnung tritt am 1. Januar 1942 in Kraft.

Vorauszahlungen auf die Einkommensteuer

Auf Grund des § 1 Abs. 2 der Verordnung über Steuerrecht und Steuerverwaltung wird angeordnet, daß die Einkommensteuer, nach dem Ersten Abschnitt des Gesetzes über die Staatseinkommensteuer, nach Ablauf des Kalenderjahrs für das abgelaufene Kalenderjahr und zwar nach dem Einkommen veranlagt wird, das der Steuerpflichtige in diesem Veranlagungszeitraum bezogen hat.

Hat die Steuerpflicht nicht während des vollen Veranlagungszeitraums bestanden, so wird das während der Dauer der Steuerpflicht bezogene Einkommen zugrunde gelegt.

Als grundsätzliche Neuerung im bisherigen Zustand führt die Anordnung Vorauszahlungen auf die Einkommensteuer ein. Vorauszahlungen auf die Einkommensteuer sind zu entrichten: am 10. März, 10. Juni, 10. September und 10. Dezember.

Vorauszahlungen werden auf die Einkommensteuerschuld angerechnet. Ist die Einkommensteuerschuld größer als die Summe der anzurechnenden Vorauszahlungen, so ist der Unterschiedsbetrag innerhalb eines Monats nach Bekanntgabe des Einkommensteuerbescheids zu entrichten. Ist die Einkommensteuerschuld kleiner als die Summe der anzurechnenden Vorauszahlungen, so wird der Unterschiedsbetrag durch Aufrechnung oder Zurückzahlung ausgeglichen.

Ausnahmsweise ist als Vorauszahlung auf die Einkommensteuer für den Veranlagungszeitraum 1941 die Hälfte der für das Steuerjahr 1941 festgesetzten Einkommensteuer zu entrichten. Ist dem Steuerpflichtigen der Einkommensteuerbescheid für das Steuerjahr 1941 zu diesem Zeitpunkt noch nicht bekanntgegeben worden, so ist als Vorauszahlung der gleiche Betrag zu entrichten, der bei Abgabe der Einkommensteuererklärung für das Steuerjahr 1941 als Anzahlung zu leisten war.

Im Distrikt Galizien sind Vorauszahlungen auf die Einkommensteuer nach den Vorschriften der Anordnung über die Einkommensteuer im Distrikt Galizien vom 26. September 1941 zu entrichten.

Jeżeli w ubiegłym roku kalendarzowym nie uzyskano obrotów, lub uzyskano je nie podczas pełnego roku, to miarodajny jest ten obrót, który wynika przy przeliczeniu obrotu na obrót roczny.

Od obowiązku złożenia zgłoszenia wstępnego i uiszczenia przedpłaty zwolnieni są płatnicy, których podatek obrotowy nie przekracza przypuszczalnie 20 zł, oraz ci, którzy dokonują wyłącznie obrotów wolnych od podatków.

Urząd skarbowy może mimo zwolnień żądać przedłożenia zgłoszenia wstępnego.

Zgłoszenie wstępne do podatku obrotowego uważa się za zeznanie podatkowe, zaś przedpłatę podatku obrotowego za podatek. Jeżeli płatnik nie złoży w terminie zgłoszenia wstępnego lub poda nieprawdziwe dane, urząd skarbowy ustala przedpłatę.

Jeżeli podatek ustalony za ubiegły rok kalendarzowy przekracza przedpłaty, różnicę należy uiszczyć w przeciągu jednego miesiąca; jeżeli natomiast przedpłaty przekraczają wysokość długu, różnicę wyrównuje się drogą zaliczenia lub zwrotu.

Dla zastosowania stawek podatkowych przy przedpłatach miarodajna jest wysokość obrotu osiągniętego od początku roku kalendarzowego; jeżeli płatnik rozpoczął swą pracę zawodową w ciągu roku kalendarzowego, to miarodajny jest osiągnięty od tego czasu obrót.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1942 r.

Przedpłaty na podatek dochodowy

Na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia o prawie podatkowym i administracji podatkowej z dnia 17. 11. 1939 r. zarządza się, że podatek dochodowy, podług Działu I, wymierza się po upływie roku kalendarzowego, podług dochodu, który płatnik uzyskał w tym czasokresie wymiaru.

Jeśli obowiązek podatkowy nie istniał w ciągu pełnego czasokresu wymiaru, to bierze się za podstawę dochód, uzyskany w czasie trwania obowiązku podatkowego.

Zarządzenie wprowadza, jako zasadniczą zmianę w dotychczasowym stanie przedpłaty na podatek dochodowy. Przedpłaty należy uiszczać w dniach: 10 marca, 10 czerwca, 10 września i 10 grudnia; każda z nich wynosi czwartą część podatku. Przedpłaty zalicza się na dług z tytułu podatku dochodowego. Jeżeli dług jest większy niż kwota przedpłat, to różnicę należy uiszczyć w przeciągu jednego miesiąca po podaniu do wiadomości nakazu płatniczego. Jeżeli dług jest mniejszy niż suma przedpłat, to powstałą różnicę wyrównuje się drogą zaliczenia lub zwrotu.

Wyjątkowo w dniu 10 grudnia 1941 r. należy uiszczyć jako przedpłatę na podatek dochodowy za czasokres wy-

Nie od 1 stycznia jak zapowiedziano, lecz dopiero od 1 kwietnia 1942 opłatę za prenumeratę pobierać będzie właściwy urząd pocztowy
Opłatę prenumeraty za 1 kwartał 1942 prosimy więc nadal wpłacać jak dotychczas

**WYDAWNICTWO ROLNICZE
Krakau, Nürnbergerstraße 5a**

miaru 1941 połowę podatku dochodowego, ustalonego na rok podatkowy 1941. Jeżeli płatnik nie otrzyma do tego czasu nakazu płatniczego za rok podatkowy 1941, winien uiszczyć tę samą kwotę, która miała być uiszczona przy złożeniu zeznania o podatku dochodowym za rok podatkowy 1941 jako zaliczka (zadek).

W Okręgu Galicja należy uiszczać przedpłaty na podatek dochodowy według przepisów zarządzenia w sprawie podatku dochodowego w Okręgu Galicja 26. 9. 1941.

§ ANORDNUNGEN u. VERORDNUNGEN ROZPORZĄDZENIA i ZARZĄDZENIA

Verdienstspanne im Gemüsehandel Rozpiętość zysków w handlu jarzyn

Nachstehend führen wir den Wortlaut des Erlasses über Verdienstspannen in Einfuhr-, Groß- und Kleinhandel mit Frischobst, Frischgemüse und Südfrüchten aller Art vom 31. Juli 1941 an.

Allgemeine Bestimmungen

§ 1

Jede Sendung im Einfuhr-, Groß- und Kleinhandel mit Frischobst, Frischgemüse und Südfrüchten aller Art ist als Kalkulationseinheit zu behandeln. Der Verkaufspreis ist im Wege der Kostenrechnung unter Zugrundelegung der nach der Einkaufsrechnung bezogenen Warenmenge (Originalmenge) für jede einzelne Warensendung und für die Verkaufseinheit aus dieser Warensendung zu berechnen.

§ 2

(1) Die für die einzelnen Handelsstufen (Einfuhr-, Groß- oder Kleinhändler) festgesetzten Kosten- und Gewinnaufschläge (Bruttoverdienstspannen) sind Höchstsätze. Sie sind stets an die tatsächliche Ausübung der Handelstätigkeit gebunden und dürfen nur insoweit in Anspruch genommen werden, als es zur Deckung der Geschäftskosten und

Poniżej podajemy dosłowne brzmienie zarządzenia o rozpiętości zysków w handlu przywozowym, hurtowym i detalicznym wszelkiego rodzaju świeżymi owocami, świeżymi jarzynami i owocami południowymi z dnia 31 lipca 1941 r.

Postanowienia ogólne

§ 1.

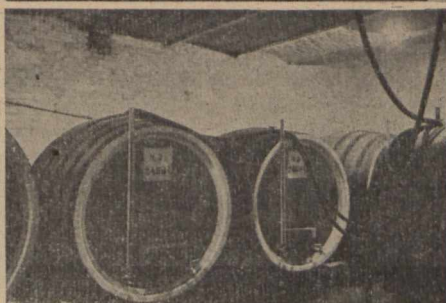
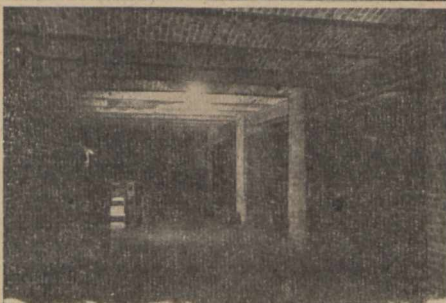
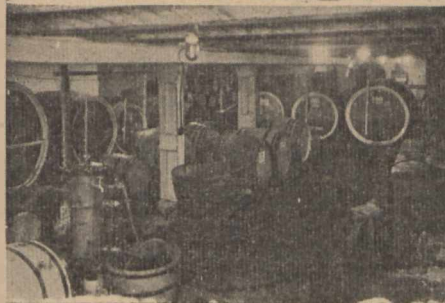
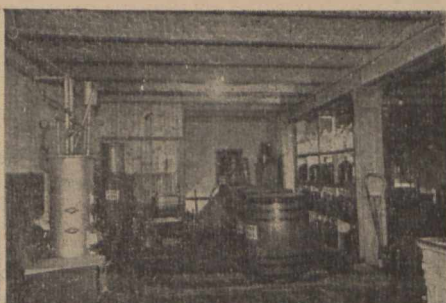
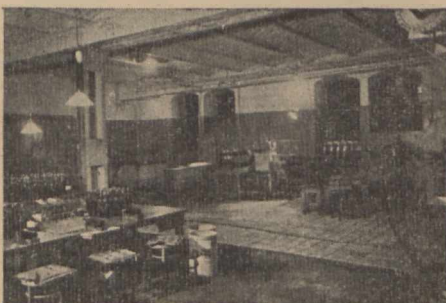
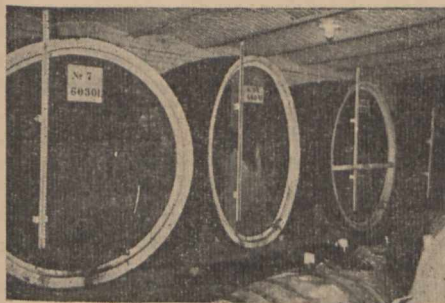
Każdą przesyłkę w handlu przywozowym hurtowym i detalicznym wszelkiego rodzaju świeżymi owocami, świeżymi jarzynami i owocami południowymi należy uważać za jednostkę kalkulacyjną. Cenę sprzedażną należy obliczać na zasadzie rachunku kosztów, biorąc za podstawę ilość towaru nabytego zgodnie z rachunkiem nabycia (ilość oryginalna) dla każdej poszczególniej przesyłki towaru i dla jednostki sprzedażnej z tejże przesyłki towaru.

§ 2.

1. Doliczenia z tytułu kosztów oraz nadwyżki stanowiące zysk (rozpiętość zysku brutto), które ustalono dla poszczególnych szczebli handlu (importerzy, kupcy hurtowi i detaliczni), są stawkami maksymalnymi. Są one zawsze zależne od faktycznego wykonywania

OBSTWEINKELTEREI Wytwórnia Win Owocowych

H. MAKOWSKI

Die Aufnahmen von oben bieten die Fragmente der Räume und Einrichtungen der bekannten Obstweinkelterei H. Makowski, in Warschau, Ceglanastr. 8. Es ist das grösste Unternehmen in der Weinbranche von Ostverwertung im Generalgouvernement mit modernsten Einrichtungen und Produktionsfähigkeit bis 500.000 Liter Obstwein jährlich.

Powyższe zdjęcia przedstawiają fragmenty pomieszczeń i urządzeń znanej wytwórni win owocowych H. Makowski, w Warszawie, przy ul. Ceglanej 8. Jest to największe przedsiębiorstwo w tej branży na terenie Gen. Gubernatorstwa, zaopatrzone w najbardziej nowoczesne urządzenia do wytwarzania win owocowych zdolnością produkcji do 500.000 litrów rocznie.

zur Erzielung eines volkswirtschaftlich gerechtfertigten Geschäftsgewinns erforderlich ist.

(2) Durch die zugelassenen Bruttoverdienstspannen sind sämtliche Kostenaufwendungen sowie etwa auftretender Schwund und Verderb abgegolten, soweit in dieser Anordnung nichts anderes bestimmt ist.

(3) Die Vergütung für Vermittler ist aus der Bruttoverdienstspanne zu tragen.

§ 3

(1) Die bei der Winterlagerung entstehenden Kosten (Lagermiete, Ein- und Auslagerung) dürfen in ihrer tatsächlich entstandenen nachweisbaren Höhe dem Verkaufspreis angehängt werden, sofern nicht noch besondere Abgeltungssätze festgesetzt werden.

(2) Zuschläge zur Abgeltung von Schwund und Verderb bei der Winterlagerung werden noch festgesetzt.

§ 4

Wird bei verderblicher Frischware ein Umpacken erforderlich, so dürfen die entstehenden Unkosten von der Handelsstufe, die das Umpacken vornimmt, in tatsächlicher Höhe, jedoch nicht über den Betrag von Zl 2,— je 100 kg hinaus dem für die Verkaufseinheit errechneten Verkaufspreis angehängt werden.

Preisregelung für den Einfuhrhandel

§ 5

Der Einstandspreis für eingeführte Erzeugnisse darf sich nur aus folgenden tatsächlich entstandenen und nachweisbaren Kosten zusammensetzen: Einkaufs- (Fakturen-)preis der Ware, Fracht, Rollgeld frei Verkaufslager des Einfuhrhändlers, Seeverversicherung, Grenzümschlags- und Speditionskosten, Versorgung mit Kälte- und Wärmeschutz und sonstigen zur sachgemäßen Beförderung erforderlichen Sondervorrichtungen, Waggonmiete, Landungs- und Hafengebühren, amtliche Pflanzenschutzuntersuchung, für das betr. Geschäft notwendige Bankspesen (Akkreditive, Remboursöffnung), statistische Gebühren, Zoll- und Ausgleichsteuer, amtliches Wiegegeld sowie etwaige sonstige Abgaben.

§ 6

Die Bruttoverdienstspanne des Einfuhrhandels darf folgende Höchstsätze nicht überschreiten:

1. bei Abgabe in Teilwarensendungen (mindestens Aufteilung in 3 Partien) 10 v. H. des Einstandspreises,
2. bei Abgabe in größeren Mengen 8 v. H. des Einstandspreises.

§ 7

(1) Zum Ausgleich des bei der Beförderung entstehenden Schwundes und Verderbs können die in § 6 genannten Bruttoverdienstspannen um 5 v. H. des Einstandspreises erhöht werden.

(2) Durch die Erhöhung der Bruttoverdienstspannen sind Schwund und Verderb in jeder Höhe abgegolten.

(3) Bei Waggonladungen können die durch Transportversicherung tatsächlich entstandenen und nachweisbaren Kosten dem Einstandspreis angehängt werden.

§ 8

(1) Die erhöhte Bruttoverdienstspanne nach § 7 Abs 1 darf nur in Anspruch genommen werden, wenn die Ware bei dem Verkauf neu verwogen und der an der Ware etwa entstandene Verderb dem Käufer vergütet wird. Die Höhe der Vergütung ist auf der Rechnung zu vermerken.

(2) Wird die Ware im Originalgewicht oder in Originalpackung ohne Neuverwiegen verkauft, so darf die erhöhte Bruttoverdienstspanne nach § 7 Abs. 1 nicht berechnet werden. Bei derartigen Verkäufen hat der Verkäufer den Verderb in der bei Ankunft der Ware beim Käufer festgestellten Höhe zu ersetzen.

dienstleistungen handlowej i wolno korzystać z nich tylko o tyle, o ile jest to konieczne dla pokrycia kosztów handlowych oraz dla osiągnięcia usprawiedliwionego gospodarczego zysku handlowego.

2. O ile niniejsze zarządzenie nie zawiera odmiennych postanowień, dozwolona rozpiętość zysków brutto pokrywa wszelkie wydatkowane koszty jak również ewentualne straty z powodu ubytku lub psucia się towaru.
3. Wynagrodzenie za pośrednictwo należy pokryć z rozpiętości zysku brutto.

§ 3.

1. Koszty spowodowane przechowaniem towaru na składzie w porze zimowej (czynsz za najem składu, załadowanie i wyładowanie) wolno doliczyć do ceny sprzedaży w ich rzeczywistej i dającej się udowodnić wysokości, o ile nie nastąpi jeszcze ustalenie szczególnych stawek dla pokrycia tych kosztów.
2. Doliczenia dla pokrycia strat spowodowanych ubytkiem i psuciem się towaru podczas przechowania go na składzie w porze zimowej zostaną ustalone oddzielnie.

§ 4.

O ile świeży, łatwo psujący się towar wymaga przepakowania, to spowodowane tym koszty wolno na tym szczeblu, na którym przepakowania dokonano, doliczyć w rzeczywistej wysokości, jednak nie powyżej sumy zł 2,— za każde 100 kg, do obliczonej na jednostkę sprzedaży ceny sprzedaży.

Unormowanie cen w handlu przywozowym

§ 5.

Cena kosztów własnych za produkty importowane może składać się tylko z następujących, rzeczywiście wydatkowanych i możliwych do udowodnienia kosztów: cena zakupu (fakturowa) towaru, fracht, koszt dowozu franko skład sprzedażny importera, ubezpieczenie morskie, koszt przeładunku granicznego i należność spedytora, dostarczenie środków zabezpieczających od zimna lub gorąca, oraz innych specjalnych urządzeń, jakich wymaga racjonalny przewóz, najem wagonu, opłaty przybrzeżne i portowe, koszty urzędowego badania przez stacje ochrony roślin, konieczne w danym wypadku koszty bankowe (akredytywy, rembursy), opłaty statystyczne, podatek celny i wyrównawczy, urzędowe opłaty wagowe oraz ewentualne inne opłaty.

§ 6.

Rozpiętość zysku brutto w handlu przywozowym nie może przekraczać następujących stawek maksymalnych:

1. o ile zbyt towaru odbywa się w przesyłkach częściowych (podział przynajmniej na 3 partie), 10⁰/₀ ceny kosztów własnych,
2. o ile zbyt towaru następuje w większych ilościach, 8⁰/₀ ceny kosztów własnych.

§ 7.

1. Dla wyrównania strat, spowodowanych ubytkiem lub psuciem się towaru podczas przewozu, stawki rozpiętości zysku brutto, wymienione w § 6, mogą być podwyższone o 5⁰/₀ ceny kosztów własnych.
2. Podwyżka rozpiętości zysku brutto pokrywa w całości stratę spowodowaną ubytkiem lub psuciem się towaru bez względu na teże wysokość.
3. Przy przesyłkach wagonowych wolno doliczyć do ceny kosztów własnych koszty rzeczywiście wynikłe z ubezpieczenia transportu i możliwe do udowodnienia.

§ 8.

1. Z podwyżki rozpiętości zysku brutto przewidzianej w § 7 ust. 1 wolno korzystać tylko wtedy, gdy towar przy sprzedaży na nowo przeważono i gdy stwierdzony ewentualny niedobór wagi został nabywcy towaru zbonifikowany. Wysokość bonifikaty należy uwiłocznic w rachunku.

INDUSTRIE- UND HANDELSWERKE G. m. b. H.

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE Sp. z o. o.

FELIKS PAWŁOWSKI

WARSZAWA-OKĘCIE, KRAKAUER-ALLEE 2

WARSZAWA-OKĘCIE, AL. KRAKOWSKA 2

Die Firma ist im Jahre 1856 gegründet worden und betrieb ein Kolonialwarengeschäft. Die Kolonialwaren sind aus dem europäischen und dem Überseegebiet bezogen worden.

Vom Jahre 1924 ab betreibt die Firma eine Grosshandlung mit Kolonialwaren und Südfrüchten.

Einige Jahre später begann die Firma mit der Verarbeitung von Gemüse, Obst und anderen Früchten. Die Produktion hat sich von Jahr zu Jahr vergrössert. Im Jahre 1938 ist in Okęcie bei Warschau eine moderne Fabrikanlage errichtet worden. Die neuesten Maschinen mit elektrischen Antrieb ermöglichen eine Maschinenfabrikation, welche jederzeit vielfach gesteigert werden kann.

Bei der Errichtung der Fabrik ist die grösste Sorgfalt auf die hygienische und sanitäre Einrichtung verwandt worden.

Einwandfreie — saubere — Verarbeitung der Rohwaren wird hierdurch garantiert, ausserdem sind für das Personal günstige Arbeitsverhältnisse geschaffen worden. Vor der Einstellung des Personals wird es auf seine Qualifikation geprüft und einer gründlichen ärztlichen Untersuchung unterzogen. Auf die neuesten Fabrikationsmethoden wird grosser Wert gelegt.

In der Fabrik befindet sich ein vollständig eingerichtetes Laboratorium wodurch eine eingehende Kontrolle der eingekauften Rohwaren sowie Fertigfabrikate möglich ist. Durch die Beachtung der Sanitären sowie vollständigen Anwendung der Fabrikationsvorschriften ist die Firma imstande der Bevölkerung nur vollwertige Lebensmittel zu liefern.

Zur Zeit werden hergestellt:

Marmelade, Kunsthonig, naturreine Fruchtsäfte, sowie die der Allgemeinheit bekannten Fruchtgelees. Diese Artikel haben sich schon vor den Kriege verschiedene Auslandsmärkte erworben. In der nächsten Zeit beabsichtigt die Firma die Produktion zu erweitern unter Ausnutzung einer ganzen Reihe von anderen Rohwaren und Abfällen. Durch fachmännische und solide Leitung der Fabrikation hat sich der Kundenkreis vergrössert und es besteht die Hoffnung eines weiteren Aufblühens des Unternehmens.

Firma powstała w roku 1856 jako przedsiębiorstwo handlu towarami kolonialnymi, importując cały szereg artykułów z krajów europejskich i zamorskich.

W roku 1924 rozpoczęto działalność tylko hurtową, sprzedając wszystkie towary kolonialne i owoce południowe.

W kilka lat później firma zaczyna produkcję przetworów owocowych, warzywnych i innych, która z każdym rokiem zwiększa się. W roku 1938 wybudowano własny nowoczesny gmach fabryczny na Okęciu pod Warszawą. Fabryka została całkowicie zmechanizowana, zastosowano szereg maszyn o napędzie elektrycznym, co umożliwiło masową produkcję, która każdej chwili może być kilkakrotnie zwiększona.

Przy budowie i urządzeniu fabryki położono duży nacisk na stronę higieniczno-sanitarną, co daje gwarancję czystości produktów i dobre warunki pracy personelowi. Wszyscy pracownicy przed przyjęciem do pracy są poddawani szczegółowemu badaniu lekarskiemu.

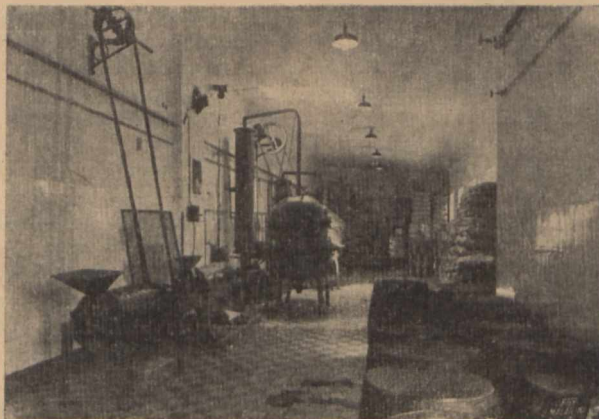
Zwraca się szczególną uwagę na dobór wykwalifikowanego personelu i na nowoczesne metody fabrykacji.

Kompletnie urządzone laboratorium chemiczne pozwala na kontrolę tak gotowych wyrobów, jak i zakupionych surowców.

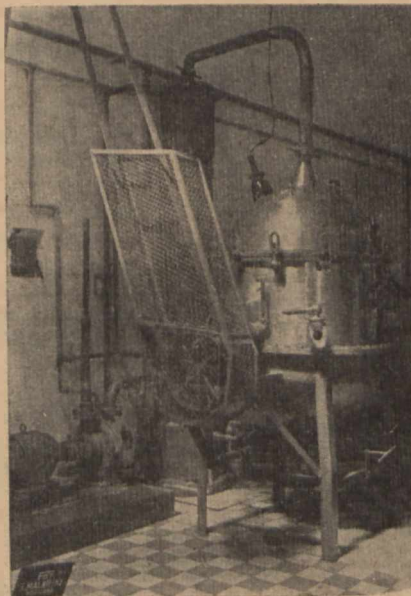
Przestrzegając ściśle warunków sanitarnych i stosując się całkowicie do wydanych przepisów produkcji, firma dostarcza ludności pełnowartościowych artykułów spożywczych.

Z obecnie wytwarzanych artykułów zasługują na uwagę:

Marmelada, miód sztuczny, naturalne soki owocowe i znane ogółowi galaretki owocowe. Wyroby firmy zdobyły sobie już przed wojną szereg zagranicznych rynków zbytu. W najbliższej przyszłości firma zamierza rozszerzyć produkcję, wykorzystując cały szereg surowców i materiałów odpadkowych. Fachowe i solidne prowadzenie przedsiębiorstwa zjednało firmie wielką rzeszę klienteli i przyczyni się do dalszego pomyślnego jej rozwoju.

Sala produkcji.

Aparat próżniowy „Vacuum”.

Laboratorium.

Pakownia.

Preisregelung für den Versandhandel

§ 9

(1) Der Einstandspreis des Versandhandels mit inländischem Frischobst, Frischgemüse aller Art sowie Waldfrüchten und Pilzen ist der Erzeugerpreis zuzüglich der in § 5 aufgeführten, dem Versandverteiler tatsächlich entstandenen und nachweisbaren Kosten.

(2) Die Bruttohöchstverdienstspanne des Versandhandels mit inländischem Frischobst, Frischgemüsen aller Art sowie Waldfrüchten und Pilzen wird auf 10 v. H. festgesetzt.

(3) Zum Ausgleich des bei der Beförderung entstehenden Schwundes und Verderbs kann die in § 9 Abs 1 genannte Bruttoverdienstspanne um 5 v. H. des Einstandspreises erhöht werden.

(4) Durch die Erhöhung der Bruttoverdienstspanne sind Schwund und Verderb in jeder Höhe abgegolten.

(5) Bei Waggonladungen können die durch Transportversicherung tatsächlich entstandenen und nachweisbaren Kosten dem Einstandspreis angehängt werden.

(6) Folgende Mindestverdienstsätze des Versandhandels, in denen die Abgeltung für Schwund und Verderb in jeder Höhe enthalten ist, bleiben in jedem Fall unbeanstandet: bei allen Erzeugnissen Zl. 2.— je 100 kg.

Preisregelung für den Großhandel

§ 10

(1) Der Einstandspreis des Großverteilers ist für jede Warensendung (Partie) zu errechnen und setzt sich aus dem Einkaufs- (Fakturen-) preis, Fracht, Wiege- und Rollgeld frei Verkaufslager des Großverteilers und den Erfassungskosten im Höchstbetrage von 10 v. H. des Erzeugerpreises zusammen.

(2) Die Bruttohöchstverdienstspanne des Großhandels mit in- und ausländischem Frischobst, Frischgemüse und Südfrüchten aller Art sowie Waldfrüchten und Pilzen wird bei direkter Abgabe an den Kleinhandel auf 12 v. H. des Einstandspreises festgesetzt.

(3) Bei Einschaltung eines zweiten Großverteilers trägt die Gesamtverdienstspanne 15. v. H. Davon erhält der erste Verteiler (Waggonbezieher) 7 v. H., der zweite Verteiler (Platzgroßverteiler) 8 v. H.

(4) Die Verdienstspannen des Großhandels dürfen in jedem Falle zur Abgeltung von Schwund und Verderb um 5 v. H. erhöht werden. Hierdurch sind Schwund und Verderb in jeder Höhe abgegolten; lediglich beim Einkauf am Platze darf die erhöhte Verdienstspanne nicht berechnet werden. Der Großhandel darf die Ware nur mit Neugewicht sowie verderbfrei oder unter Vergütung des beim Verkauf tatsächlich vorhandenen Verderbsatzes weitergeben. Bei Einschaltung eines Waggonbeziehers hat nur dieser An-

„Der Musterbetrieb“

Die Zeitschrift für die fortschrittliche Landwirtschaft

zu beziehen durch den AGRARVERLAG, Krakau

Nürnbergstr. (Jul. Lea) 5a

spruch auf die zur Abgeltung von Schwund und Verderb zugelassene Erhöhung der Verdienstspanne.

(5) Bei Waggonladungen können die durch Transportversicherung tatsächlich entstandenen und nachweisbaren Kosten dem Einstandspreis angehängt werden.

(6) Folgende Mindestverdienstsätze des Großhandels, in denen die Abgeltung für Schwund und Verderb in jeder

2. Jeżeli towar został sprzedany w wadze oryginalnej lub też w oryginalnym opakowaniu, bez przeważenia, wówczas nadwyżka zysku brutto, przewidziana w § 7 ust. 1 nie może być doliczona. Przy sprzedażach powyższego rodzaju sprzedawca winien wynagrodzić niedobór w wysokości ustalonej w chwili nadejścia towaru do nabywcy.

Unormowanie cen w handlu rozsyłkowym

§ 9.

1. Cenę kosztów własnych w handlu rozsyłkowym wszelkiego rodzaju krajowymi świeżymi owocami, świeżymi jarzynami, oraz jagodami leśnymi i grzybami stanowi cena produkcyjna powiększona o wymienione w § 5 koszty, przez rozsyłkowego rozdzielcę rzeczywiście wyłożone i dające się udowodnić.
2. Maksymalną rozpiętość zysku brutto w handlu rozsyłkowym wszelkiego rodzaju krajowymi świeżymi owocami, świeżymi jarzynami, oraz jagodami leśnymi i grzybami ustala się na 10%.
3. Dla wyrównania strat spowodowanych ubytkiem lub psuciem się towaru podczas przewozu wolno podwyższyć wymienioną w § 9 ust. 1 rozpiętość zysku brutto o 5% ceny kosztów własnych.
4. Podwyżka rozpiętości zysku brutto pokrywa całkowitą stratę spowodowaną ubytkiem lub psuciem się, bez względu na wysokość tejże.
5. Przy ładunkach wagonowych wolno doliczyć do ceny kosztów własnych koszty rzeczywiście spowodowane ubezpieczeniem transportu i dające się udowodnić.
6. Następujące minimalne stawki zysku w handlu rozsyłkowym, zawierające pokrycie straty spowodowanej ubytkiem lub psuciem się towaru bez względu na tejże wysokość, nie będą w żadnym razie kwestionowane: dla wszystkich produktów zł 2.— za 100 kg.

Unormowanie cen w handlu hurtowym

§ 10.

1. Cena kosztów własnych rozdzielcy hurtowego winna być obliczona dla każdej przesyłki towaru (partii) oddzielnie; składa się ona z ceny nabycia (fakturowej), kosztów frachtu, opłaty wagowej i kosztów dowozu franco skład hurtowego rozdzielcy oraz z kosztów ujęcia w maksymalnej wysokości 10% ceny produkcyjnej.
2. Maksymalną rozpiętość zysku brutto w handlu hurtowym wszelkiego rodzaju zagranicznymi świeżymi owocami, świeżymi jarzynami i owocami południowymi, oraz jagodami leśnymi i grzybami, przy bezpośrednim zbyciu kupcom detalicznym ustala się na 12% ceny kosztów własnych.
3. Jeżeli towar przechodzi kolejno przez dwóch hurtowych rozdzielców, wówczas łączna rozpiętość zysku wynosi 15%, z czego pierwszy rozdzielca (nabywca wagonowy) otrzymuje 7%, drugi zaś rozdzielca (miejscowy rozdzielca hurtowy) 8%.
4. Rozpiętość zysku w handlu hurtowym może być w każdym wypadku, dla pokrycia straty spowodowanej ubytkiem lub psuciem się towaru, podwyższona o 5%. Nadwyżka ta pokrywa stratę wynikłą z ubytku i zepsucia bez względu na tejże wysokość; jedynie przy zakupach miejscowych nie wolno stosować podwyższonej rozpiętości zysku. Kupcy hurtowi mogą sprzedawać towar tylko po przeważeniu go i usunięciu zepsucia wzgl. za zbonifikowaniem rzeczywiście przy sprzedaży stwierdzonego procentu zepsucia. Jeżeli w rozdziale towaru uczestniczy także nabywca wagonowy, natenczas ten tylko ostatni może korzystać z dozwolonej dla pokrycia strat z ubytku i zepsucia podwyżki rozpiętości zysku.
5. Przy ładunkach wagonowych wolno doliczać do ceny kosztów własnych rzeczywiście wydatkowane i dające się udowodnić koszty ubezpieczenia transportu.

Höhe mit enthalten ist, bleiben in jedem Falle unbeanstandet: bei allen Erzeugnissen Zl 3,— je 100 kg.

Preisregelung für den Einzelhandel

§ 11

(1) Der Einstandspreis des Kleinverteilers errechnet sich aus dem Einkaufs- (Fakturen-) preis der Ware und dem Rollgeld frei Verkaufsstelle.

(2) Die Bruttohöchstverdienstspanne des Kleinhandels für in- und ausländisches Obst, Gemüse, Südfrüchte, Waldfrüchte und Pilze darf

a) bei Obst aller Art 30 v. H.

b) bei Gemüsen aller Art 40 v. H. des Einstandspreises nicht überschreiten. Ein Verdienstaufschlag von

8 Groschen je 1 kg bzw. Bund (soweit handelsübl.)

4 Groschen je 1 Stück (soweit handelsüblich) ist nicht zu beanstanden.

6. Настępujące minimalne stawki zysku w handlu hurtowym, zawierające pokrycie straty spowodowanej ubytkiem lub psuciem się bez względu na teży wysokość, nie będą w żadnym razie kwestionowane: dla wszelkich produktów zł 3.— za 100 kg.

Unormowanie cen w handlu detalicznym

§ 11.

1. Cena kosztów własnych rozdzielnicy detalicznego wynika z ceny nabycia (fakturowej) towaru i z kosztów dowozu franco miejsce sprzedaży.

2. Maksymalna rozpiętość zysku brutto w handlu detalicznym zagranicznymi owocami, jarzynami, owocami południowymi, jagodami leśnymi i grzybami nie może przekraczać:

a) przy sprzedaży wszelkiego rodzaju owoców 30%,

b) przy sprzedaży wszelkiego rodzaju jarzyn 40% ceny kosztów własnych. Doliczenie do zysku sumy 8 groszy za 1 kg wzgl. za wiązkę (o ile to jest zgodne ze zwyczajami handlowymi) wzgl. 4 groszy za 1 sztukę (o ile to jest zgodne ze zwyczajami handlowymi), nie będzie w żadnym razie kwestionowane.

Fragekasten Skrzynka zapytań

Abnahme von Metzgetreide

Frage: Ist eine Handelsmühle in jedem Falle verpflichtet, das von einer Lohn- oder Umtauschmühle angeordnete Metzgetreide abzunehmen?

Antwort: Die Erfassungsstelle und Handelsmühlen sind verpflichtet, das von den Lohn- und Umtauschmühlen einbehaltene und ihnen gemeldete Metzgetreide abzunehmen und für seinen Abtransport Sorge zu tragen.

Es kann jedoch vorkommen, daß sie in einzelnen Fällen z. B. wegen Geringfügigkeit der angedienten Getreidemenge oder großer Entfernung kein wirtschaftliches Interesse an der Abnahme haben.

Die bedingungslose Pflicht zur Abnahme besteht immer in dem Falle, wo die Handelsmühle der andienenden Lohn- oder Umtauschmühle nächstgelegen ist.

(§ 16 Abs. 4 der Anordnung über die Getreide- und Futtermittelwirtschaft vom 17. 7. 41).

Wenn eine andere Erfassungsstelle oder Handelsmühle der andienenden Mühle näher gelegen ist, darf die Abnahme abgelehnt werden mit dem Hinweis auf die günstigere Möglichkeit der Andienung. Die Ablehnung hat unverzüglich zu erfolgen, in Eilfällen fernmündlich und ist immer schriftlich zu bestätigen. Eine Ablehnung ist unzulässig, wenn sie eine Verlängerung des Transportweges und insofern eine Verteuerung der Transportkosten zur Folge haben würde, als der Transport schon in die Wege geleitet war. Im Allgemeinen ist darauf zu achten, daß die Andienung von vornherein an die nächstgelegene Erfassungsstelle oder Handelsmühle erfolgt, da die Landwirtschaftliche Zentralstelle Mehrkosten, die durch unzweckmäßige Dispositionen entstehen, nicht erstattet.

Odbiór miarki

Pytanie: Czy młyn handlowy jest w każdym wypadku zobowiązany odebrać miarkę zaofiarowaną mu przez młyn, trudniący się przemiałem za zapłatą i na zamianę?

Odpowiedź: Składnice zbiorcze i młyny handlowe są zobowiązane odbierać zboże zatrzymane przez młyny, trudniące się przemiałem za zapłatą i na zamianę, a im zgłoszone (miarkę), i zająć się jego odtransportowaniem.

Może się jednakże zdarzyć, że w pewnych wypadkach n. p. z powodu małej ilości zaofiarowanego zboża lub wielkiej odległości, nie mają gospodarczego zainteresowania w odbiorze.

Bezwarunkowy obowiązek odbioru istnieje zawsze w tym wypadku, gdy młyn handlowy jest w stosunku do zaofiarowującego młyna, trudniącego się przemiałem za zapłatą i na zamianę, najbliższym położony (§ 16 ust. 4 Zarz. o gospodarce zbożowej i paszą z dnia 17. 7. 41). Jeżeli inna składnica zbiorcza lub inny młyn handlowy jest w stosunku do zaofiarowującego młyna bliżej położony, natenczas wolno odmówić odbioru z wskazaniem na tę korzystniejszą możliwość zaofiarowania. Odmowa winna nastąpić w pilnych wypadkach telefonicznie i winna być zawsze na piśmie potwierdzona. Odmowa jest niedopuszczalna w wypadku, gdyby miała spowodować przedłużenie drogi transportowej i o tyle podrożenie kosztów transportowych, jeżeli transport miarki został już wdrony. W ogólności należy na to zważać, by zboże z góry zaofiarowano najbliższej składnicy zbiorczej lub najbliższemu młynowi handlowemu, ponieważ Centralny Urząd Rolniczy nie zwraca zwiększonych kosztów, powstających przez niecelowe dyspozycje.

TECHN. HANDELSHAUS „VERBRENNUNGSMOTOREN“

DOM TECHN.-HANDL. „SILNIKI SPALINOWE“

JERZY BŁAŻEJEWSKI

Warschau I, Künstlerstrasse 14, Fernruf 543-37

Warszawa, Sienkiewicza 14, Telefon 543-37

Einrichtungen für Mühlen und Elektrizitätswerke, Diesel- und Gasmotoren für Landwirtschaft und Industrie, Holzbearbeitungsmaschinen KLEIN und STIEFEL - FULDA, Karbid, Möllergaze, Treibriemen und technische Artikel aller Art

Dostarcza: motory spalinowe, młocarnie, maszyny do obróbki drzewa, gazę i siatkę młyńską, pasy transmisyjne, karbid i inne artykuły dla rolnictwa, tartaków i elektrowni

Maszyny rolnicze

**BRONIKOWSKI,
GRODZKI
i WASILEWSKI**
S. A.

WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 27

Maszyny do wyrobu dachówek cementowych, formy do rur, Portland Cement, wapno, farby cementowe, materiały budowlane, sprzedaż „Maszynobel”

Dom Przemysłowo-Handlowy Klemens Jura, Kraków, ul. Krowoderska L. 4, Telefon Nr. 183-30 Skład i warsztaty: Gęsia 6

WORKI

papierowe, jutowe oraz sienniki — sprzedaje Ossowski, Kraków Długa 63

**Bedeutender Industriebetrieb
sucht Gelegenheitskauf
grösserer Posten**

**E i b i s c h,
B u c h w e i z e n
u n d N ü s s e**

Angebote zu richten unter Nr. 91
an die Expedition des Agrarverlages
Krakau, Nürnbergerstrasse 5a

**Wielkie przedsiębiorstwo
przemysłowe poszukuje
w celu zakupu
większej ilości**

**żołądź, bukwi
i orzechów
laskowych**

Oferty kierować do Działu Ogłoszeń
Wydawnictwa Rolniczego pod Nr 91
Krakau, Nürnbergerstrasse 5a

OBECNIE NIE WOLNO
ZANIEDBYWAĆ!

Dla: świń, krów, koni i drobiu
prawdziwej

„CENTRALINY”
MICHAŁOWSKIEGO

Żądać wszędzie w oryginal-
nych opakowaniach
Warszawa, Marszałkowska 53
Tel. 997-63

**Już czas
zamówić
Kalendarz
Rolniczy
na rok
1942**

POWIATOWA SPÓŁDZIELNIA ROLNICZO-HANDLOWA

Spółdzielnia z odpowiedzialnością udziałami

w Krakowie, ul. Reformacka 3

Telefony: 111-13, 111-14, 111-15, 111-18, 111-25

Filia Kraków, ul. Kamienna 1, telefon 141-07

Magazyn, ul. Składowa 2, telefon 120-98

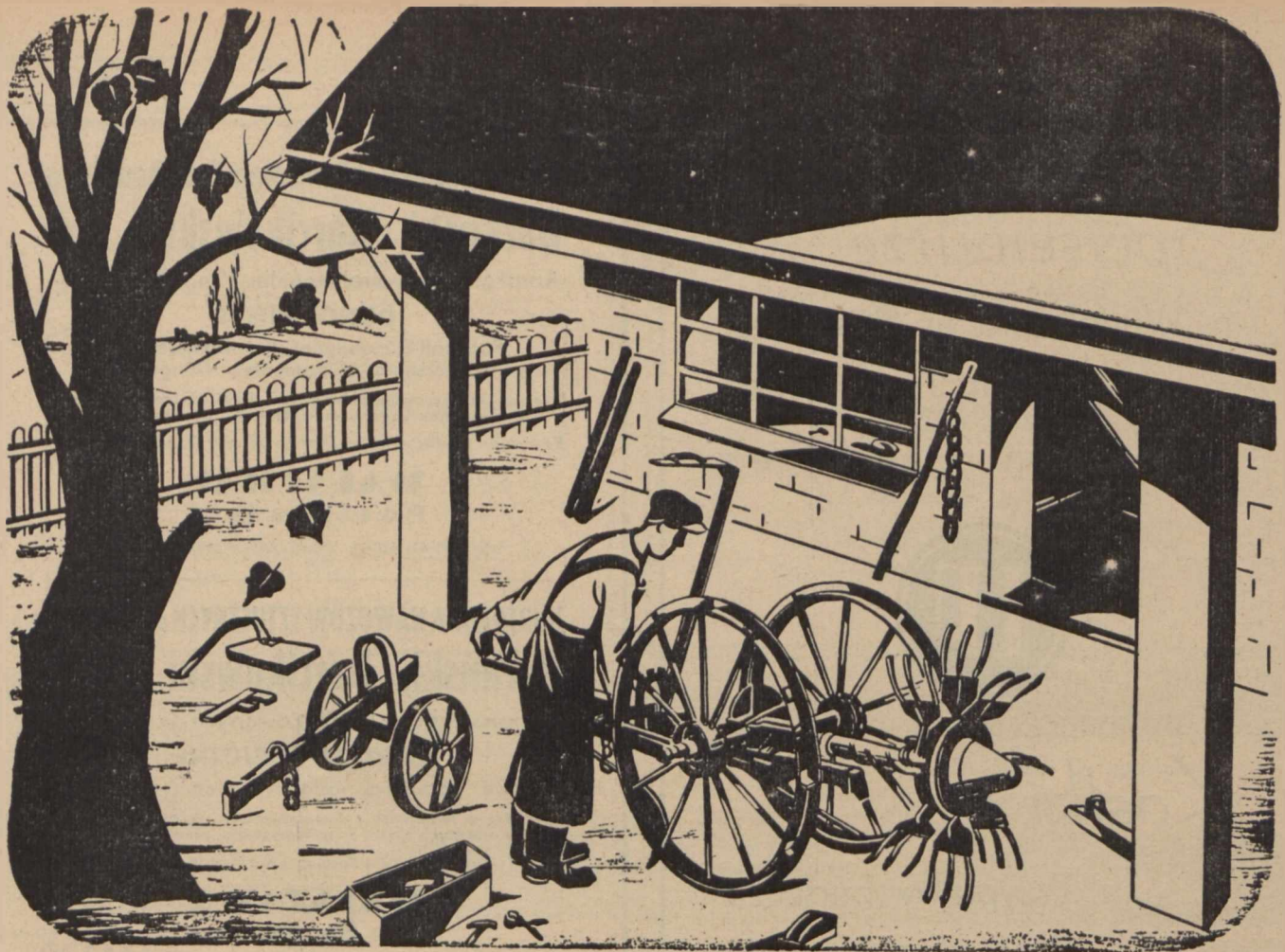
Fabryka Kiszzonej Kapusty „BRASSICA”
Prądnik Biały, ul. Mickiewicza 10, tel. 111-22

FABRYKA LAMP KARBIDOWYCH

poleca Skład Fabryczny

„SIGRO” Kraków, ul. Grodzka 55

Tel. 226-91 i 226-92

Ist die Ernte eingebracht...

muß man so handeln wie der erfolgreiche Nachbar.

Weshalb arbeiten seine Maschinen während der Ernte besser und leichter!

Weil er seine Maschinen und Geräte sofort nach der Erntearbeit in einer Landmaschinen-Reparaturwerkstatt instandsetzen läßt! Abgenutzte Teile werden ersetzt und damit sind die Maschinen für die neue Ernte wieder einsatzbereit.

Auch Ihre Maschinen sollten so behandelt werden.

Gdy zebrated plon...

postęp jak sąsiad, któremu się dobrze powodzi. Dlaczego maszyny jego pracują w czasie żniw lżej i lepiej! Ponieważ natychmiast po żniwach oddaje on swoje maszyny i sprzęt do naprawy do warsztatu reparacyjnego maszyn rolniczych. — Tam wymienia się zużyte części, a tym samym maszyny stają się znów gotowe do użytku przy następnych żniwach. I ze swymi maszynami powinienes tak postąpić!

LANDWIRTSCHAFTLICHE ZENTRALSTELLE
KUNDENDIENST • REPARATURWERKSTÄTTEN • ERSATZTEILLÄGER

ÜBERALL IM GENERALGOVERNEMENT

Speisewürze

in Würfel und in Flüssigkeit

WÜRFEL zur SUPPE
von roten Rüben*Kostki*Przyprawy barszczu
Przyprawa w płynie**Düngemittel- u. Sämereien-Großhandlung
Barański, Barcikowski u. Co.**

Anerkannte Getreidesaaten und Sämereien

DÜNGEMITTELStickstoff-Düngemittel, Kali-Düngemittel,
Phosphorsäure - Düngemittel, DüngekalkVerkauf in Ganzwaggonladungen, bzw. kleinerer Mengen
von eigenen Lagern im Warschau, Tatarskastraße 2

Es werden sämtliche Informationen betreffs Düngemittel erteilt

WARSCHAU
Postplatz 1

Tel.: 231-62, 630-06, 581-27, 581-37, 581-07, 231-68

**HURTOWNIA NAWOZÓW SZTUCZNYCH oraz NASION
Barański, Barcikowski i Ska**

Nasiona zbóż kwalifikowanych i polnych

NAWOZY SZTUCZNE

azotowe, potasowe, fosforowe, wapno nawozowe

Sprzedaż w ładunkach całowaggonowych, względnie drobne
ilości z własnych skład w w Warszawie, przy ul. Tatarskiej 2

Udziela wszelkich informacji w zakresie nawozowym

WARSZAWA
Plac Napoleona 1

Tel.: 231-62, 630-06, 581-27, 581-37, 581-07, 231-68

S e n f f a b r i k | Fabryka musztardy**A. SCHWEITZER**

A. D. 1856

istnieje od r. 1856

Marienstadt 29 - Telefon 586-77Marienstadt 29 - Telefon 586-77Laden: Królewska 25 - Tel. 619-18Sklep: Królewska 25 - Tel. 619-18*Senf in verschiedenen Arten**Senftunken**Säfte und Liköressenzen**Musztarda w różnych gatunkach**Sosy**Soki i zaprawy do wódek*

PAPIER

FÜR VERPACKUNG
UND VERWALTUNG

PAPIERGROSSHANDLUNG

Michał Fleischer

TREUHÄNDIGE VERWALTUNG

Krakau, Reichsstraße 6

Tel. 106-38 und 175-56

Lemberg, Sixtusstraße 23

Tel. 224-22

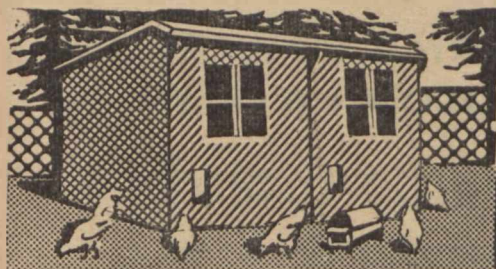
Wszelkie opakowania

szklane, blaszane, beczki, faski i t. p.

zakupuje

Warszawska Fabryka Konserw**WARKO** Sp. z o. o.**WARSZAWA**, Puławska 246

Tel. 410-15, 421-24

Wszystko niezbędne do **HODOWLI DROBIU** znajdziesz u **REINHARDT**

APARATY WYLĘGOWE

URZĄDZENIA KURNIKOWE

szluczne kurniki, sprzęt do wychowu

w najlepszym wykonaniu

ERNST REINHARDTAparaty wylęgowe i sprzęt do hodowli drobiu
VILLINGEN (SCHW) Schwenninger str. 3.

szalacie

cennikowi

Meble-darmo

przesyłka na prowincję. Wybór sypialni, stołowych, gabinetów, salonów, szaf, tapczanów

Warszawa, Świętokrzyska 12
Sklep

Anzeigen in der
„Ernährungswirtschaft“
sind Ihre Vertreter

Kupujemy

zurawinę

Stanisław

Strójwąg S-wie**WARSZAWA**

Hoża 57

In allen deutschen Gaststätten

Geocimmer Bier

Ein Begriff für den Kenner

WEINGROSSHANDLUNG MACHAUFKommissarischer Leiter
Johann Ottawa

Krakau, Johann Hallerstr. 52. Tel. 108-92

empfiehlt erstklassige
Naturweine*Małopolska
Spółka Handlowa*

Dawniej „Małopolska Spółka Rolna” — Rok zał. 1933

Centrala:

Kraków, ul. Św. Tomasza 18, Tel. 108-88 i 109-99

Telegr.: SKAROLNA, KRAKÓW

Składy i wyladownia na Dworcu Towarowym — Telefon 107-77

*Filie:*Nowy Sącz, ul. Jagiellońska 173
Telefon 20

Mielec, ul. Kędziora 188, Tel. 31

Bochnia, ul. Oracka 39, Tel. 39

Zatwierdzona przez Władze Hurtownia dla następujących artykułów:
Nawozy sztuczne, Węgiel, Ziemniaki, Nasiona i zboże siewne
Wszystkie oferty na zapytanie odwrotną pocztą**HURTOWNIA ROZDZIELCZA
OWOCÓW i WARZYW****Apolinary Żychowicz****Warszawa, Pl. Mirowski 5**

Telefon 624-92

Biuro 538-70

Rok założenia 1902

**HURTOWNIA ROZDZIELCZA
OWOCÓW i WARZYW****Ferruccio Comincini****Warszawa, Pl. Mirowski 5**

Telefon 210-30

Biuro 538-70

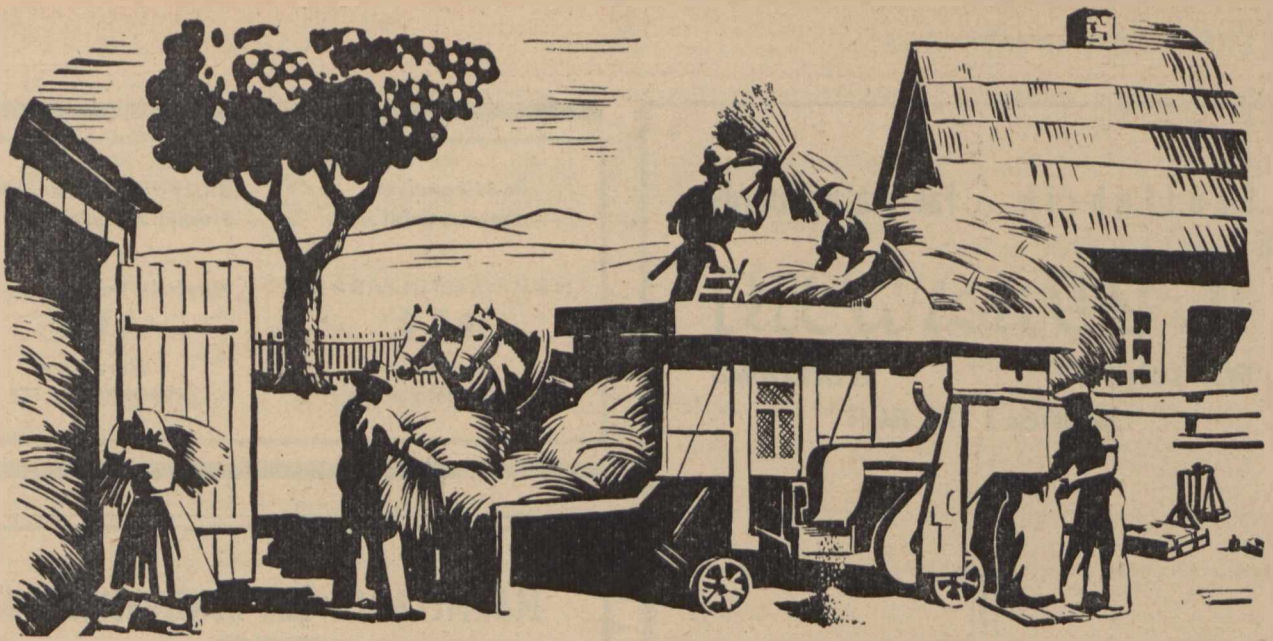
REKTYFIKACJA I DYSTYLARNIA PAROWA**IF. JANKOWSKI**Właściciel **WŁADYSŁAW JANKOWSKI****w Warszawie, Tarczyńska 4/6***Kalewki domowe*

Rok zał. 1874

Wódki i Likieri

Rok zał. 1874

**Inseriert in der »Ernährungswirtschaft!«
Korzystajcie z ogłoszeń w »Gospodarce Wyżywienia!«**

Vonder Notwendigkeit der Dreschmaschine...

Zur Sicherung der Ernährung ist nicht nur die Aufrechterhaltung und Steigerung der landwirtschaftlichen Erzeugung notwendig, sondern auch die Erhaltung der so mühselig erzeugten Ernte. Für die wirtschaftliche Auswertung der Getreideernte ist dabei in erster Linie eine moderne Dreschmaschine erforderlich. Sie erleichtert nicht nur die bei Handdresch so langwierige und schwierige Arbeit, sondern sorgt auch für einen viel ausgiebigeren Ertrag. Die Wirtschaftlichkeit des landwirtschaftlichen Betriebes und die Sicherung der Ernährung verlangen in jedem Fall die Verwendung zeit- und arbeitsparender Maschinen. Die neuzeitliche Dreschmaschine ist dabei von größter Bedeutung.

O potrzebie młocarni...

Dla zapewnienia wyżywienia nie wystarczy tylko podirzmywanie i powiększanie produkcji gospodarstwa wiejskiego, ale również niezbędnym jest należyte wykorzystanie i przechowywanie plonów, ciężką pracą zdobytych. W tym wypadku młocarnia daje olbrzymie usługi, ponieważ nie tylko odbiera ciężką i żmudną pracę cepami, ale przyczynia się także do zwiększenia wydajności. Zapewnienie wyżywienia, a także ekonomia gospodarstwa wiejskiego wymaga zastosowania maszyn, które nam zaoszczędzają czas i pracę. Nowoczesna młocarnia jest w każdym gospodarstwie wiejskim nieodzownym sprzętem.

LANDWIRTSCHAFTLICHE ZENTRALSTELLE
KUNDENDIENST • REPARATURWERKSTÄTTEN • ERSATZTEILLÄGER

ÜBERALL IM GENERALGOUVERNEMENT

Senffabrik Fabryka musztardy

J. ŻURAWSKI

Warschau Warszawa

Spiskastraße 3 · Tel. 284-16

Unser Herstellungsprogramm: Nasz program produkcyjny:

Bärfelsenf

Sareptasenf

Englischer Senf

Kremser-Sosse

Musztarda: *stolowa*

sarepska

angielska

sos kremski

**Puddingpulver,
Suppenwürfel** udg.

liefert

NÄHRMITTELFABRIK

»APE«

Warschau

Marschallstraße 31 a

**Budynie, kislele, zupy
Proszki do pieczenia** itd.

poleca

Wytwórnia Środków Spożywc.

»APE«

Warszawa

Marszałkowska 31 a

MARMELADEN- und KONSERVENFABRIK

»BIS«

Inh.: EDMUND GITTEL

Warschau, Zakroczymskastr. 15. Ruf: 11-22-15

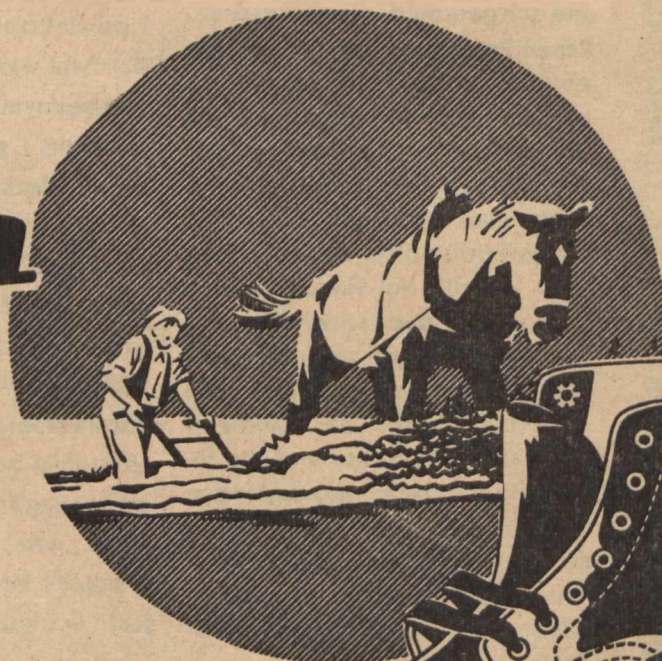
FABRYKA MARMELADY I KONSERW

»BIS«

wł.: EDMUND GITTEL

Warszawa, Zakroczymska 15. Tel.: 11-22-15

Atata

Schuh und Lederwerke A. G.

HEINRICH MÜLLER

PFERDEGESCHÄFT

K R A K A U

Büro: AUSSENRING 4, W. 12a • Stall: KROL. JADWIGISTRASSE 7
FERNRUF: 123-11

FERNRUF: 123-11

JEDE WOCHE EINTREFFEND
TRANSPORTE schwerer u. mittel-
schwerer **ARBEITSPFERDE**
NEHME LAUFEND ENTGEGEN
BESTELLUNGEN AUF **REIT-** und
KUTSCHPFERDE

Biete an **Fohlen** bis zu 1½ Jahr.
Lieferungen nach Übereinkunft.

HANDELS- UND INDUSTRIEHAUS
DOM HANDLOWO-PRZEMYSŁOWY

M. PILASKI

ABTEILUNG: KRAFTFUTTERFABRIK
ODDZIAŁ: FABRYKA PASZ TREŚCIWYCH

Büro: Warschau, Bahnhofstraße 36, Telefon 3-38-80 u. 5-73-23
Büro: Warszawa, Al. Jerozolimska 36, Telefon 3-38 80 i 5-73-23

Fabrik und Lager: Warschau-Praga, Königbergerstraße 4/6
Fabryka i Skład: Warszawa-Praga, ulica Jagiellońska 4/6
Telefon: 10-64-10, 10-58-57

PIEKARNIA „ZŁOTY RÓG“

MAKSYMILIAN LANGE

Warszawa, ul. Grzybowska 51

*Poleca znany ze swej dobroci
chleb bonoway*

ZAKŁADY
PRZEMYSŁOWE

»ARTHUR & Co« WARSZAWA

W Ł A Ś C I C I E L E I :

Mgr. Osłński Bogumił i Mgr. Wędrychowski Adam

P L A C Ó W K I P R A C Y :

Pierwsza Warszawska Fabryka Musztardy, Przypraw i Soków
Krucza 49 — Tel. 8-47-16

Wytwórnia Ekstraktów Spożywczych
Odolańska 60 — Tel. 4-48-61

Hurtownia i Pakownia Artykułów Spożywczych
Nowogrodzka 7 — Tel. 8-07-86

Firma powstała w r. 1831, początkowo jako wytwórnia soków owocowych, konfitur, jamów itp. przetworów. Wkrótce uruchomiono fabrykę musztardy, rozlewnię oliwy francuskiej i pakownię herbaty.

Rozkwit Firmy nastąpił w latach 1881—1906, kiedy to na kolejnych wystawach w kraju i zagranicą (Paryż) otrzymano cały szereg pierwszych nagród, złotych medali i listów pochwalnych.

Już podczas Wielkiej Wojny powstaje pierwsza w Polsce wytwórnia

namiastek oraz skromna początkowo produkcja bezkonkurencyjnego dziś na rynku, sosu „Kebul”. Obecnie Zakłady dają pracę 76 osobom i wytwarzają: wysokogatunkowe musztardy, sosy „Kebul” i „Tomato Catchup”, soki owocowe, zaprawki do wódek i likierów, przyprawy korzenne oraz kostki bulionowe.

Należy podkreślić, że Firma „ARTHUR & Co” jest jedną z najstarszych w kraju placówek chrześcijańskich branży spożywczej.

Honigkuchen
Teekuchen
Zuckerwaren

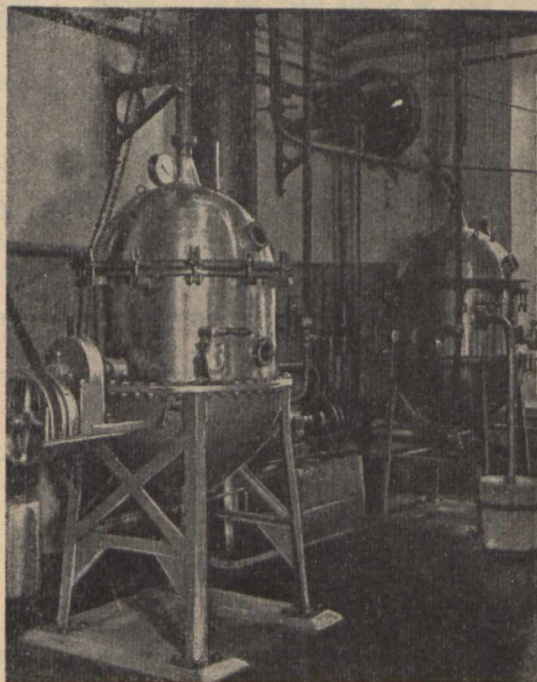
* *
mierniki
herbatniki
cukry
*

MICHAŁ WIŚNIEWSKI

WARSAWA, ul. Polna 30. Tel. centr. 706-66

FRUCTOSA

*Marmelade
und Konserven*

BIER · SCHNÄPSE · LIMONADEN

in bekannter Güte empfiehlt

A. G. Habermusch u. Schiele

Warschau, Grzybowskastr. 58

Gegr. 1846 rok zał.

PIWA · WÓDKI · LEMONIADY

znane ze swej jakości poleca

A. G. Habermusch u. Schiele

Warszawa, Grzybowska 58